

**Správa vlády Slovenskej republiky o cenovom vývoji,
opatreniach na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja,
plnení koncepcie cenovej politiky, uplatňovaní zákona o cenách
a o návrhoch opatrení vo verejnej politike v oblasti cien**

Manažérske zhrnutie

Rok 2024 bol charakteristický postupným spomalením inflácie a stabilizáciou cien potravín a energií po turbulentných rokoch 2022 – 2023. Správa vlády Slovenskej republiky sumarizuje cenový vývoj, jeho príčiny, dopady na hospodárstvo a návrhy opatrení na podporu cenovej stability.

Kľúčové zistenia

Celková inflácia:

- Priemerná inflácia v roku 2024 dosiahla 2,8 %, čo predstavuje medziročný pokles o 7,7 p. b.
- Potravínová inflácia spomalila na 2,5 % (medziročný pokles o 15 p. b.).

Vývoj cien potravín:

- Najväčší medziročný nárast ceny bol zaznamenaný pri masle (+45 %), vajciach (+19,8 %) a mlieku (+14,8 %).
- Najvýraznejší pokles: cukor (–31,2 %), bravčové karé (–14,1 %) a bravčová masť (–13,4 %).

Medzinárodné porovnanie:

- Ceny potravín na Slovensku dosiahli 83,4 % priemeru EÚ, čo je mierne zvýšenie oproti 2023.
- Slovensko patrilo medzi najlacnejšie krajiny v EÚ v oblasti mäsa, mlieka a múky.
- Naopak, chlieb, vajcia, syr Eidam a zelenina boli drahšie než v okolitých krajinách (AT, PL, HU, CZ).

Mzdy a kúpna sila:

- Priemerná nominálna mzda vzrástla na 1 524 €, reálny rast dosiahol +3,7 %.
- Minimálna mzda stúpla na 750 €, čo pomohlo znížiť mzdovú nerovnosť.

Rozklad inflácie:

- Dominantnými faktormi inflácie boli mzdové náklady a klimatické vplyvy.
- Ceny energií a agrokomodít sa stabilizovali, čo tlmilo náklady.

Obchodné marže:

- V prvej polovici roka 2024 došlo k zníženiu pomeru spotrebiteľských a odbytových cien.
- V druhej polovici bol vývoj volatilný, ale bez plošného zvyšovania marží.

Ceny pohonných látok:

- Udržovali sa v stabilnom pásme.
- Ceny tradičných palív a alternatívnych energií nevytvárali inflačný tlak.

Záver

Rok 2024 priniesol pozitívne signály stabilizácie cien a reálneho rastu miezd. Hoci niektoré komodity zaznamenali výrazné zdraženie, celkový vývoj potravinovej inflácie bol priaznivý. Slovensko si udržalo konkurenčné ceny v rámci EÚ, ale zároveň čelí výzvam v oblasti potravinovej sebestačnosti, volatility cien a marží. Opatrenia zamerané na transparentnosť a zdravú hospodársku súťaž ostávajú kľúčové pre udržateľný vývoj cien aj v ďalších rokoch.

Systematické monitorovanie cien je možné považovať na základe dostupných údajov o cenovom vývoji za najefektívnejší nástroj. V prípade neúmerneho a kontinuálneho zvyšovania spotrebiteľských cien bude potrebné zvažovať zavedenie dodatočných priamych opatrení na zamedzenie nepriaznivého cenového vývoja.

Obsah

1.	Právny základ k správe vlády Slovenskej republiky o cenovom vývoji	2
2.	Cenový vývoj.....	9
2.1.	Ceny potravín na agregátnej úrovni a rast miezd	10
2.2.	Medzinárodné porovnanie cien základných potravín	15
2.3.	Rozklad inflácie potravín, nápojov a tabaku	20
2.4.	Pomer spotrebiteľských a odbytových cien vybraných základných druhov potravín	22
2.5.	Cenový vývoj pohonných hmôt	27
2.6.	Tempo cenového vývoja ostatných segmentov	30
2.7.	Zhrnutie cenového vývoja	39
3.	Uplatňovanie zákona o cenách	40
4.	Koncepcia cenovej politiky a jej plnenie	42
5.	Opatrenia na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja a návrhy opatrení vo verejnej politike v oblasti cien	44

1. Právny základ k správe vlády Slovenskej republiky o cenovom vývoji

Podľa § 20 ods. 9 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenách“) vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) predkladá Národnej rade Slovenskej republiky každoročne v druhom štvrtroku správu za predchádzajúci kalendárny rok o cenovom vývoji, opatreniach na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja, plnení koncepcie cenovej politiky, uplatňovaní tohto zákona a o návrhoch opatrení vo verejnej politike v oblasti cien.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vypracovalo dokument Správa vlády o cenovom vývoji, opatreniach na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja, plnení koncepcie cenovej politiky, uplatňovaní zákona o cenách a o návrhoch opatrení vo verejnej politike v oblasti cien (ďalej len „správa vlády“) na základe činností, ktoré podľa zákona o cenách vykonáva v súvislosti so sledovaním cenového vývoja a smerovaním cenovej politiky štátu.

Cenové orgány v zmysle zákona o cenách

V zmysle zákona o cenách podľa § 20 ods. 1 písm. a) až j) pôsobnosť v oblasti cien vykonávajú tieto cenové orgány:

- Ministerstvo financií Slovenskej republiky,
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky,
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky,
- iný orgán štátnej správy, Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb,
- vyšší územný celok,
- obec,
- Úrad vládneho auditu,
- Slovenská obchodná inšpekcia,
- vláda Slovenskej republiky.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) je podľa § 20 ods. 1 písm. b) zákona o cenách cenovým orgánom, ktorý vykonáva pôsobnosť v oblasti cien. Cenovým opatrením v oblasti zdravotníctva sa vydáva rozhodnutie ministerstva zdravotníctva o regulácii cien výrobkov a výkonov v zdravotníctve.

V Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky 2023 – 2027 časti zdravotná politika - strednodobé priority je uvedený: „Na posilnenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ako hlavného piliera efektívnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti, pripravíme aktualizáciu katalógu zdravotných výkonov a nastavíme plán jeho postupnej implementácie.“ Po aktualizácii katalógu zdravotných výkonov bude potrebné upraviť v prílohe č. 4 časť C cenového opatrenia v súlade s nastavením plánu jeho postupnej implementácie.

Ministerstvo zdravotníctva plánuje pokračovať v súčasnosti zabehnutom rámci regulácie. Je možné, že diskusia ohľadom aktualizácie katalógu zdravotných výkonov bude prebiehať aj v smere regulovania ceny ambulantných zdravotných výkonov formou cenového opatrenia v oblasti zdravotníctva alebo iným spôsobom, avšak v tejto chvíli nevieme predikovať, kam nás diskusia privedie. V rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti je pre ministerstvo zdravotníctva prioritou pokračovať v zavádzaní a rozširovaní klasifikačného systému diagnosticko-terapeutických skupín – SK-DRG do priamych úhrad, t. j. prechod od rozpočtových platieb na platby za reálnu produkciu.

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo dopravy“) zákonom č. 33/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o cenách s účinnosťou od 6. marca 2024 ustanovilo ministerstvo financií za cenový orgán v oblasti cien nájmu bytov obstaraných z prostriedkov štátneho rozpočtu, štátnych fondov, rozpočtov vyšších územných celkov a rozpočtov obcí.

Ustanovenie ministerstva dopravy za nový cenový orgán vyplynulo z dlhodobej požiadavky dokumentov bytovej politiky, ktoré od roku 2010 poukazovali na potrebu prehodnotenia úpravy regulácie nájomného, ktorá je regulovaná opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 01/R/2008 o regulácii cien nájmov bytov v znení neskorších predpisov a prijatie novej úpravy. Ako je uvedené v dokumente Bytová politika Slovenskej republiky do roku 2030 „V súčasnosti je maximálna cena ročného nájomného v bytoch s regulovaným nájomom 5 % z obstarávacej ceny. Regulácia však nereaguje tak na vývoj a rast nákladov spojených so správou a s údržbou obstaraných nájomných bytov, ako aj neumožňuje zarátat náklady spojené s obnovou týchto bytov do obstarávacej ceny. Týmto postupom nie je možné zvýšiť vyberané nájomné a obce nie sú schopné v dlhodobom horizonte financovať režijné náklady len z vybraného nájomného.“.

V nadväznosti na uvedené je cieľom ministerstva dopravy ako cenového orgánu v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky 2023 - 2027, v ktorom sa vláda SR zaviazala vytvoriť vhodné podmienky na udržateľnosť podmienok prevádzkovania dostupného nájomného bývania, príprava a predloženie nového predpisu (vyhlášky) v oblasti regulácie nájmu bytov obstaraných z prostriedkov štátneho rozpočtu, štátnych fondov, rozpočtov vyšších územných celkov („ďalej len VÚC“) a rozpočtov obcí. Materiál bol predložený na pripomienkové konanie v mesiaci jún 2024 s navrhovanou účinnosťou od 1. januára 2025.

Základným predpokladom novej úpravy regulácie nájmu je zabezpečenie udržateľnosti existujúcich nájomných bytov, ktorých obstaranie bolo zabezpečené z verejných zdrojov alebo sú vo vlastníctve štátu, VÚC a obcí. Aj preto návrh vyhlášky ustanovuje nový spôsob určenia maximálnej výšky regulovaného nájomného bytov, ktorý zabezpečuje pokrytie reálnych nákladov prevádzky nájomného bývania, vrátane investícií na údržbu, budúce rekonštrukcie, ako aj plynulý rast nájomného v nadväznosti na rast spotrebiteľských cien.

Ministerstvo dopravy priebežne vyhodnocuje účelnosť a účinnosť takto určenej cenovej regulácie v oblasti nájmu bytov obstaraných z prostriedkov štátneho rozpočtu, štátnych fondov, rozpočtov VÚC a rozpočtov obcí. V prípade, že nebudú docielené želané výsledky, je ministerstvo dopravy pripravené pristúpiť k ďalším nevyhnutným úpravám.

V zmysle § 8 ods. 1 písm. p) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády SR a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je ministerstvo dopravy ústredným orgánom štátnej správy pre štátom podporované nájomné bývanie od 1. februára 2024.

Novelou zákona č. 222/2022 Z. z. o štátnej podpore nájomného bývania a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej podpore nájomného bývania“) od 1. februára 2024 prešla zakladateľská pôsobnosť vlády SR k Agentúre štátom podporovaného nájomného bývania (ďalej len „agentúra“) a členstvo na ministerstvo dopravy.

Agentúra predkladá vláde v zmysle zákona o štátnej podpore nájomného bývania návrh na určenie výšky maximálneho nájomného, návrh pravidiel výpočtu a aplikácie maximálnej výšky nájomného.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

MPRV SR v zmysle ustanovenia § 20 ods. 1 písm. d) zákona o cenách bolo ustanovené za cenový orgán, ktorý vykonáva pôsobnosť v oblasti cien. Táto kompetencia pre MPRV SR bola schválená zákonom č. 112/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon o cenách, s účinnosťou od 1. mája 2019.

MPRV SR na základe tejto kompetencie ako cenový orgán a podľa ustanovenia § 20 ods. 5 zákona o cenách, vykonáva pôsobnosť podľa odseku 2 písm. d) až f) uvedeného ustanovenia v oblasti cien potravinárskych výrobkov a na účely § 12 ods. 3 druhej vety zákona o cenách môže ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom pre oblasť cien vybraných potravinárskych výrobkov rozsah, spôsob stanovenia a ostatné podrobnosti nevyhnutné pre určenie ekonomicky oprávnených nákladov u predávajúceho, ktorý predáva kupujúcemu vo výhodnejšom hospodárskom postavení.

MPRV SR doteraz príslušné kompetencie cenového orgánu neaplikovalo a nevykonávalo zásahy do usmerňovania cien jednotlivých poľnohospodárskych komodít a potravín. Cenové informácie nezískava MPRV SR priamo, nestanovuje rozsah cenovej evidencie, avšak analyzuje inflačný vývoj a aktuálne ceny potravín na Slovensku a monitoruje vývoj cien potravín v dlhodobejšom horizonte, pričom využíva údaje získané prostredníctvom rezortných výkazov o štatistickom zisťovaní ŠÚ SR, rezortné výkazy Pôdohospodárskej platobnej agentúry – ATIS a údajov z Eurostat-u, ktoré boli doteraz v dostatočnom rozsahu a štruktúre a boli zároveň dostupné aj za predchádzajúce obdobia.

Cieľom analýz inflačného a cenového vývoja základných druhov potravín je zistenie existencie mimoriadnej trhovej situácie s priamym vplyvom na ceny základných potravín na tuzemskom trhu ohrozujúcim cenovú stabilitu alebo dostupnosť základných potravín.

Výsledky a závery detailných analýz preukázali, že nie je ohrozená dostupnosť a spotreba základných potravín a súčasná cenová politika korešponduje s pravidlami Európskej únie si nevyžaduje zásadné zmeny.

Na základe uznesenia vlády SR č. 575 zo dňa 02. novembra 2023 k analýze cenového vývoja základných druhov potravín MPRV SR spolupracuje s ostatnými cenovými orgánmi a výsledkom je spracovávanie analýz na štvrťročnej báze, ktorú ministerstvo financií predkladá na rokovania vlády SR. Následne vláda SR na základe analýzy a návrhov opatrení, prijala uznesenie č. 732 zo dňa 20. decembra 2023 a MPRV SR v spolupráci s ministerstvom financií a SOI dôsledne sledujú a vyhodnocujú vývoj cien potravín a navrhujú účinné opatrenia. Výsledkom bude príprava analýzy cien potravín a marží v celej potravinovej

vertikále s návrhom takých konkrétnych opatrení, s využitím zákonných nástrojov, ktoré by mohli prispieť k riešeniu vývoja v oblasti cien potravín.

MPRV SR podporuje zvýšenie hospodárskej súťaže a konkurenčného prostredia v celej potravinovej vertikále, od výroby cez distribúciu až po predaj potravín na Slovensku, čím sa snaží vytvárať tlak na potláčanie vysokej miery inflácie a cien potravín. Rovnako však MPRV SR bude dbať na dodržiavanie zákona č. 108/2024 Z. z., o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov, princípov ochrany hospodárskej súťaže a zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Vyšší územný celok

VÚC, ktoré sa cenovým orgánom podľa zákona o cenách stali od 1. januára 2004 a pozitívne vnímajú rozšírenie svojich kompetencií prostredníctvom Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 9. decembra 2003 č. 01/R/2003, ktorým sa ustanovuje rozsah regulácie cien v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky (oznámenie č. 566/2003 Z. z.) v znení neskorších predpisov o možnosť regulovať služby autobusových staníc poskytovaných dopravcom z dôvodu vysokého rastu cien vstupov a parkovania na jednotlivých autobusových staniciach, čím sa zabráni nekontrolovateľnému odlivu financií za služby vo verejnom záujme v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave z rozpočtov objednávateľov, ktorými sú VÚC. Nová kompetencia v prílohe č.8 položka č.1 opatrenia č. 01/R/2023 so znením „Služby autobusových staníc len služby poskytované pre dopravcov“ nadobudla účinnosť od 1. júla 2024.

Medzi kompetencie VÚC v oblasti cien patrí:

- cenová regulácia tovarov miestneho významu v rozsahu ustanovenom ministerstvom financií. Na tieto rozhodnutia sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní a nepodliehajú preskúmvaniu správnym súdom. Sú uverejňované na ich webovom sídle.
- cenová kontrola a konania vo veciach porušenia cenovej disciplíny, ak k porušeniu zákona o cenách došlo v územnom obvode daného VÚC právnickými osobami a fyzickými osobami, alebo ak ide o jeho rozhodnutia o regulácii cien. Na rozhodnutia o porušení cenovej disciplíny sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Odvolacím orgánom je ministerstvo financií. Tieto rozhodnutia podliehajú preskúmvaniu správnym súdom.

VÚC v rámci strategického smerovania vytvoria pracovnú skupinu v zložení zástupcov odborov financií a odborov dopravy jednotlivých VÚC, ktorá bude mať za cieľ pripraviť jednotnú koncepciu regulácie služieb autobusových staníc poskytovaných pre dopravcov zabezpečujúcich služby vo verejnom záujme v pravidelnej prímestskej autobusovej doprave, t. j. rovnaké pravidlá pre posudzovanie ekonomicky oprávnených nákladov, vrátane primeraného zisku. Zároveň úzka spolupráca VÚC pomôže udržať zdravé verejné financie.

Úrad vládneho auditu

Úrad vládneho auditu („ďalej len ÚVA“) podľa § 20 ods. 1 písm. h) zákona o cenách je jedným z cenových orgánov. Podľa ustanovenia § 20 ods. 11 uvedeného zákona má ÚVA pôsobnosť v oblasti cenovej kontroly v rozsahu ustanovenom ministerstvom financií, čo v praxi znamená, že poveruje ÚVA v zmysle § 20 ods. 2 písm. j) výkonom cenovej kontroly.

Základnými a nosnými kompetenciami ÚVA je výkon vládneho auditu verejných prostriedkov štátneho rozpočtu, Európskej únie a iných prostriedkov zo zahraničia poskytnutých na základe medzinárodných zmlúv, ukladanie a vymáhanie sankcií za porušenie finančnej disciplíny. Cenová kontrola je v poslednom období vykonávaná sporadicky na základe podnetov. V súčasnosti s prihliadnutím na vývoj cenovej hladiny ÚVA nenavrhuje legislatívne zmeny týkajúce sa kompetencií a pôsobnosti ÚVA v oblasti cenovej kontroly.

Slovenská obchodná inšpekcia

SOI podľa § 20 ods. 1 písm. i) zákona o cenách má postavenie cenového orgánu. V prípade konania o porušení cenovej disciplíny je však druhostupňovým orgánom ministerstvo financií.

V súvislosti s výkonom cenovej kontroly SOI v oblasti maloobchodného predaja tovaru kupujúcemu spolupracuje s cenovými orgánmi, najmä sa podieľa na vypracovaní a uskutočňovaní koncepcie cenovej politiky, predkladá podnety na zlepšovanie právnej úpravy v oblasti opatrení na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja a cenovej kontroly a podáva návrhy na zdokonaľovanie informačného systému vedeného ministerstvom financií.

Súčasný legislatívny rámec, je pružný a dostatočný na okamžitú reakciu štátu na prípadné meniace sa podmienky trhu. Po sformovaní jednotnej cenovej politiky a nazhromaždení dostatočného množstva údajov za dlhšie časové obdobie sa vytvoria podmienky na skoré odhalenie prípadných výkyvov v správaní sa sledovaných subjektov na trhu. Výkon cenovej kontroly vo forme cenových vývojov je tým nástrojom, ktorý bude mať na trh pozitívny efekt, neskôr aj merateľný.

Cieľom cenovej kontroly potravín je ochrana spotrebiteľov pred neprimerane vysokými cenami, zabezpečenie dostupnosti potravín, podpora hospodárskej súťaže a stabilita cien. Cenová kontrola je cielená a zameraná na najproblematickejšie oblasti trhu.

SOI je pripravená, po spracovaní prvotných dát z roku 2024, v budúcnosti prispôbiť svoje aktivity o zber analytických dát o vývoji cien potravín rozšírením sledovaného koša potravín v rámci jednotlivých tovarových skupín. Takýto postup je využiteľný aj v prípade zmeny daňových predpisov, sledovaním ich efektu v maloobchode, gastro sektore, či v iných sektoroch trhu. Za účelom plnenia týchto špecifických požiadaviek v oblasti cenovej politiky SOI zriadila špecializovaný organizačný útvar pre cenové kontroly vrátane analytického tímu, ktorého úlohou bude komplexné vyhodnocovanie získaných cenových informácií.

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2023 – 2027 zaviazala k posilneniu cenových orgánov. Toto posilnenie je nevyhnutné vzhľadom na významný vplyv vývoja cien na životnú úroveň, sociálny a ekonomický rozvoj.

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 732 z 20. decembra 2023 odporúča zvážiť potrebu posilnenia cenových orgánov po personálnej, informačno-technologickej a organizačnej stránke. SOI v posledných rokoch čelí značnému nárastu kompetencií, čo však nebolo sprevádzané adekvátnym posilnením personálnych kapacít. Nedostatočné personálne kapacity SOI a materiálno-technické zabezpečenie by mohli mať negatívne dôsledky aj na plnenie úloh SOI ako cenového orgánu. Po období prechodu na euro, kedy SOI dozorovala len osminu právnych predpisov v porovnaní so súčasným stavom, si získavanie, zhromažďovanie a spracúvanie takého množstva dát vyžaduje aspoň zachovanie súčasného stavu

zamestnancov a investovanie do modernizácie informačno-komunikačných technológií. SOI si plne uvedomuje stav verejných financií, preto si svoje nároky bude uplatňovať výlučne na plnenie úloh cenového orgánu.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“) súčasný regulačný rámec vykonáva v zmysle platnej primárnej národnej legislatívy, regulačnej politiky, európskej energetickej legislatívy ním vydávaných vyhlášok. ÚRSO považuje aj v súčasnom období svoje pôsobenie za nevyhnutné vzhľadom na nemožnosť iného spôsobu eliminácie dopadu prípadných cenových šokov trhových udalostí na zraniteľných odberateľov elektriny a plynu, ako aj eliminácie prípadných diskriminačných dopadov na rôznych účastníkov trhu.

Rok 2023 bol význačný predovšetkým poklesom spotreby energií, resp. objemu distribúcie elektriky a plynu, prenosu elektriky a prepravy plynu a tiež vo všetkých sektoroch, ktoré spadajú do kompetencie ÚRSO. Zároveň sa rok 2023 vyznačoval postupným poklesom trhových cien komodít v Európe a na svetových burzách pričom aj napriek klesajúcim trhovým cenám elektriky a plynu tieto nedosiahli cenové úrovne z roku 2021.

ÚRSO nedisponoval dostatočnými regulačnými nástrojmi a právomocami na zmiernenie vyššie spomenutého cenového vývoja v roku 2023 a jeho dopadu na konečnú cenu pre spotrebiteľov energií, z toho dôvodu bolo realizované nariadenie vlády SR o zavedení cenového stropu pre zraniteľných odberateľov a dodávky tepla pre bytové objekty. Tieto opatrenia boli prijaté pre oblasti elektroenergetiky a plynárenstva, ako aj teplárenstva.

Vo vodnom hospodárstve vykonáva ÚRSO cenovú reguláciu v oblasti verejných vodovodov a verejných kanalizácií a tiež v oblasti služieb súvisiacich s užívaním povrchových vôd. Vývoj dodávky pitnej vody, ako aj odvádzania a čistenia odpadovej vody, zaznamenal v roku 2023 pokles, ktorý mohol byť spôsobený nižšími odbermi vody a následne aj vypúšťaním odpadovej vody z dôvodu úsporných opatrení na strane odberateľov ako následku zvyšujúcej sa inflácie a zvýšenia cien za vodohospodárske služby.

Strategickými prioritami ÚRSO sú najmä rešpektovanie smerníc a nariadení Európskej únie v oblasti energetiky, v závislosti od kompetencií ÚRSO vhodná transpozícia ustanovení európskej legislatívy do národného regulačného rámca, rozvoj a podpora obnoviteľných zdrojov energií s dôrazom na rozumné využitie zodpovedajúceho potenciálu v Slovenskej republike a rozvoj a podpora efektívnej výroby tepla v systémoch centralizovaného zásobovania teplom (ďalej len „CTZ“), vrátane primeranej podpory prechodu na účinné CZT a primeranej podpory vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla s cieľom zabezpečiť zdrojovú primeranosť v elektrizačnej sústave. Je potrebné prijať rad legislatívnych noriem pre rozvoj a podporu elektromobility, pre rozvoj využitia vodíka, tak aby boli udržateľné a zmysluplne realizovateľné s ohľadom na kapacity hospodárstva a trhu v Slovenskej republike. Výsledkom strategického smerovania v týchto oblastiach má byť primeraná výška cien, bezpečnosť dodávky a dostatočné množstvo energií pre účastníkov trhu.

Z kontextu lepšej organizácie a odstránenia bariér na trhu s elektrinou a plynom, prehľadnejších zmluvných vzťahov ako aj bezpečnosti dodávok energií boli v roku 2024 prijaté dve kľúčové novely zákonov. Zmeny sa uskutočnili zákonom č. 128/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú

niektoré zákony, a novelou zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov došlo k úprave kompetencií ÚRSO v súvislosti s prijatím zákona č. 143/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. V roku 2024 ÚRSO upravil aj sekundárnu legislatívu v oblasti cenovej regulácie ako aj v oblasti pravidiel trhu s elektrinou a plynom.

Najdôležitejšia úloha ÚRSO bude udržanie akceptovateľnej úrovne taríf a koncových cien pre zraniteľných odberateľov, najmä vo svetle očakávaných zmien v podpore domácností a zraniteľných odberateľov zo strany štátu.

Cenová politika úradu bude aj v období 2025 - 2027 prioritne zameraná na udržanie primeraných cien pre koncových odberateľov energií a na dosiahnutie takých cien a taríf, aby priemysel a podnikateľský sektor na Slovensku bol konkurencieschopný v podmienkach Európskej únie.

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len „úrad“) je podľa § 2 ods. 1 zákona č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov regulačným a cenovým orgánom a vykonáva štátny dohľad v oblasti elektronických komunikácií a poštových služieb v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi.

Rámec regulácie poštových sadzieb upravuje § 11 ods. 1 zákona o cenách, pričom v spojení so zákonom č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úrad vykonáva reguláciu cien úradným určením cien, a to určením maximálnej ceny. Zákon o cenách sa nevzťahuje na medzinárodné tarify v oblasti poštových služieb a elektronických komunikačných služieb (§ 1 ods. 3 zákona o cenách). Rámec cenovej regulácie na európskej úrovni predstavuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva a zlepšovaní kvality služieb v platnom znení (ďalej len „poštová smernica“) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/644 z 18. apríla 2018 o službách cezhraničného dodávania balíkov. Úrad v súčasnosti, vzhľadom na charakter a rozsah regulovaných služieb, vykonáva reguláciu cien úradným určením cien, a to určením maximálnej ceny, ktorú nie je prípustné prekročiť. Zároveň prihliada na článok 12 poštovej smernice, v zmysle ktorého majú byť uplatňované ceny v súlade so zásadami cenovej dostupnosti, nákladovo orientované, transparentné a nediskriminačné.

Úrad každoročne analyzuje sadzby deviatich kategórií kusových zásielok poskytovateľa univerzálnej služby podávané do krajín Európskej únie. Na základe výsledkov vykonanej analýzy úrad konštatoval, že hodnotené sadzby poskytovateľa univerzálnej služby (upravené paritou kúpnej sily) nepatria medzi 25 % najvyšších sadzieb v rámci Európskej únie a v zmysle platnej metodiky nie sú považované za neprimerane vysoké.

Regulácia cien sa uplatňuje na tú časť segmentu, kde má poskytovateľ univerzálnej služby výraznú trhovú pozíciu, čo v podmienkach slovenského poštového trhu predstavuje oblasť poskytovania listových zásielok (obyčajné listové zásielky, doporučené listové zásielky, úradné zásielky). Najmä v tejto oblasti univerzálnej služby si vývoj situácie vyžaduje regulačné zásahy do sféry poštových sadzieb z dôvodu udržateľnosti jej poskytovania a zachovania primeranej ceny a kvality pre všetkých užívateľov

vo verejnom záujme. Nemožno vylúčiť prípadné legislatívne zmeny na európskej i národnej úrovni v budúcom smerovaní, keďže sa aktuálne pripravuje zo strany Európskej komisie štúdia mapujúca budúci vývoj v poštovom sektore a prípadne na ňu nadväzujúca zmena poštovej smernice. Táto by si následne vyžiadala prijatie účinnej úpravy aj na národnej úrovni. Aplikovaná cenová regulácia formou maximálnych cien je v súčasnosti účinná, bez potreby ďalších zásadných úprav cenovej legislatívy z krátkodobého hľadiska.

Vláda Slovenskej republiky

Vláda SR je podľa § 20 ods. 1 písm. j) zákona o cenách cenovým orgánom od 1. júla 2022 a vykonáva pôsobnosť v oblasti maximálnych cien nájmu bytov podľa zákona o štátnej podpore nájomného bývania.

V zmysle § 3 ods. 1 uvedeného zákona o štátnej podpore nájomného bývania agentúra predkladá vláde SR návrh na určenie výšky maximálneho nájomného, návrh pravidiel výpočtu a aplikácie maximálnej výšky nájomného podľa § 9 ods. 1 na základe ktorého vláda SR ustanoví nariadením vlády SR maximálnu výšku nájomného bez úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu a bez nákladov na prevádzku, údržbu a opravy bytového domu, vláda SR môže ustanoviť odlišnú maximálnu výšku nájomného v závislosti od regiónov, projektov nájomného bývania a roku ich kolaudácie. Vláda SR ustanoví nariadením vlády SR pravidlá výpočtu a aplikácie maximálnej výšky nájomného.

Podľa § 20 ods. 9 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenách“) vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) predkladá Národnej rade Slovenskej republiky každoročne v druhom štvrtroku správu za predchádzajúci kalendárny rok o cenovom vývoji, opatreniach na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja, plnení koncepcie cenovej politiky, uplatňovaní tohto zákona a o návrhoch opatrení vo verejnej politike v oblasti cien.

2. Cenový vývoj

Dáta použité na analýzu cenového vývoja základných potravín boli spracované na základe detailného a kontinuálneho monitoringu počas roku 2024, v súlade s povinnosťou stanovenou zákonom č. 18/1996 Z. z. o cenách.

Ostatné časti analýzy, vrátane segmentov ako odevy a obuv, bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá, nábytok, bytové zariadenie a bežná údržba domácnosti, zdravotníctvo, doprava, pošty a spoje, rekreácia a kultúra, vzdelávanie a reštaurácie a hotely, sú spracované na základe verejne dostupných údajov zverejnených Štatistickým úradom Slovenskej republiky.

V nadväznosti na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 732 z 20. decembra 2023, ktorým bolo ministrom financií uložené dôsledne sledovať a vyhodnocovať vývoj cien potravín a navrhovať účinné opatrenia, Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“) priebežne vykonáva analýzy cenového vývoja základných druhov potravín.

Analýzy predstavujú dôležitý nástroj monitorovania trhových javov s cieľom identifikovať potenciálne mimoriadne situácie, ktoré by mohli ohroziť cenovú stabilitu alebo dostupnosť základných potravín na tuzemskom trhu.

Rok 2024 bol obdobím pozvoľného upokojovania cenového vývoja po výrazných turbulenciách z predchádzajúceho obdobia výskytu ochorenia COVID-19. Potravinová inflácia sa v priebehu roka postupne spomaľovala, pričom k jej najvýraznejšiemu poklesu došlo v poslednom kvartáli roka. Priemerná celková inflácia za rok 2024 dosiahla úroveň 2,8 %, zatiaľ čo priemerná potravinová inflácia predstavovala 2,5 %. V porovnaní s rokom 2023 ide o výrazný pokles — celková inflácia medziročne klesla o 7,7 p. b. a potravinová inflácia až o 15 p. b.

Vývoj cien v roku 2024 ovplyvňovala kombinácia domácich a medzinárodných faktorov. Geopolitické napätie, klimatické extrémny, vývoj cien energií a ziskovosť subjektov v potravinovej vertikále formovali dynamiku cien na rôznych úrovniach dodávateľského reťazca.

Z doterajších analýz vyplýva, že hoci boli zaznamenané čiastkové cenové výkyvy pri niektorých druhoch potravín, aktuálny vývoj cien základných druhov potravín je primeraný a neodôvodňuje zavedenie priamej cenovej regulácie. Analýzy zároveň poskytli odporúčania na prijatie systematických opatrení na podporu cenovej dostupnosti potravín v strednodobom horizonte, medzi ktoré patrila legislatívna úprava zníženia sadzby DPH na vybrané potraviny (5 %) a ostatné potraviny (19 %), či vytvorenie web portálu censlovensko.sk s cieľom podporiť zdravú konkurenciu medzi predajcami potravín.

V roku 2024 sa ceny pohonných látok a alternatívnych palív na Slovensku držali v stabilnom pásme. Tradičné palivá ako benzín a nafta zaznamenali len mierne výkyvy, pričom ich cenová úroveň zostala konkurencieschopná v rámci susediacich krajín. Plyny ako CNG, LNG a bioLNG vykázali mierny nárast cien, zatiaľ čo cena AdBlue postupne klesala. Cena vodíka ostala po celý rok nemenná. Ceny nabíjania elektrických vozidiel sa nemenili, čo prispelo k väčšej stabilite a predvídateľnosti v oblasti prevádzkových nákladov vlastníkov elektromobilov.

Cieľom materiálu je priniesť ucelený pohľad na vývoj cien potravín v priebehu roka 2024, s dôrazom na identifikáciu trendov, vývoj inflácie, ako aj širších súvislostí, ktoré formujú vývoj cien základných druhov potravín na Slovensku.

2.1. Ceny potravín na agregátnej úrovni a rast miezd

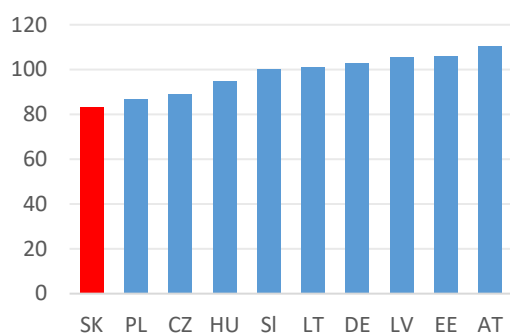
Ceny potravín v medzinárodnom porovnaní

Ceny potravín na Slovensku boli v roku 2024 na úrovni 83,4 % priemeru Európskej únie (EÚ). V porovnaní s rokom 2023 (82,3 %) ide o mierny nárast. Porovnateľné ceny boli v Poľsku (86,8 %), ktoré zaznamenalo prudší medziročný nárast (z 82,4 % v roku 2023). V Českej republike boli ceny na úrovni 89,0 %, v Maďarsku dosiahli 94,8 % a v Slovinsku dosiahli rovných 100 % priemeru EÚ.

V Litve (101,2 %), Nemecku (102,7 %), Lotyšsku (105,4 %) a Estónsku (106,2 %) boli ceny mierne až výrazne nad priemerom EÚ, zatiaľ čo v Rakúsku dosiahli najvyššiu hodnotu na úrovni 110,5 %. Slovensko sa tak aj v roku 2024 zaradilo medzi krajiny s najnižšími cenami potravín v rámci EÚ, pričom v porovnaní s krajinami západnej Európy zostáva výrazne lacnejšie.

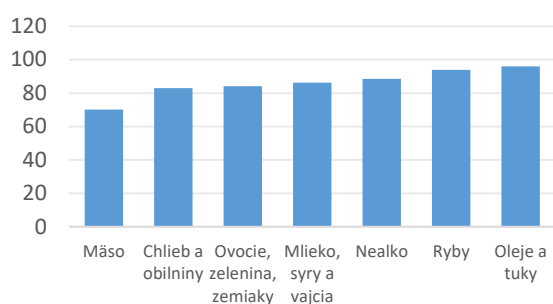

Medzinárodné porovnanie cien potravín v rámci zberu PKS (% EÚ) za rok 2024

Zdroj: Eurostat, IFP, MF SR

Ceny jednotlivých kategórií potravín v SR zo zberu PKS (% EÚ) za rok 2024

Zdroj: Eurostat, IFP, MF SR

Pri detailnejšom pohľade vidíme, že najlacnejšou kategóriou potravín na Slovensku v roku 2024 bolo mäso, ktorého cena dosahovala len 70,2 % priemeru EÚ. Naopak najvyššie ceny vzhľadom na priemer EÚ boli zaznamenané pri kategórii oleje a tuky (96,1 %), čo súvisí aj s dlhodobou vysokou cenou masla.

Nealkoholické nápoje (88,6 %) a mliečne výrobky s vajcami (86,3 %) sa nachádzali nad celkovým priemerom cenovej hladiny potravín na Slovensku, zatiaľ čo chlieb a obilniny (82,9 %) a ovocie, zelenina a zemiaky (84,2 %) mierne zaostávali.

Zmeny v metodike zberu údajov od roku 2023, konkrétne prechod Štatistického úradu SR na zber údajov zo skenerov pokladní, významne ovplyvnili výstupy parít kúpnej sily a medzinárodné porovnania. Nové dáta lepšie odrážajú skutočne zaplatené ceny po zľavách, na rozdiel od predchádzajúcich údajov vychádzajúcich z pultových cien. Preto je pravdepodobné, že nominálny pokles cien v medzinárodnom porovnaní medzi rokmi 2022 a 2023 neodráža reálnu zmenu cenovej úrovne, ale skôr metodickú korekciu.

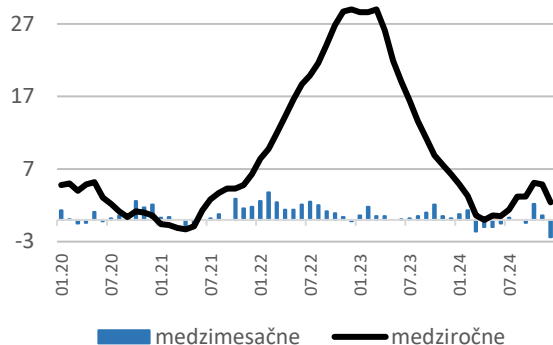
Vývoj cien potravín

Rast cien potravín na Slovensku dosiahol svoj vrchol v marci 2023, odkedy potravinová inflácia postupne spomaľuje. Kým v období od januára 2022 do marca 2023 ceny potravín (bez nealkoholických nápojov, alkoholu a tabaku) rástli v priemere o 2,1 % mesačne, v období od apríla 2023 do júla 2024 rástli už len o 0,1 % mesačne, čo je v súlade s priemerom eurozóny.

V lete 2024 sa však ceny potravín opäť vrátili k miernej dynamike. Priemerná mesačná zmena za tri letné mesiace dosiahla 0,4–0,9 %, čo prevyšovalo dlhodobý priemer rokov 2000 – 2021. Výrazný nárast nastal v októbri 2024, keď ceny medzimesačne stúpili o 2,1 %.

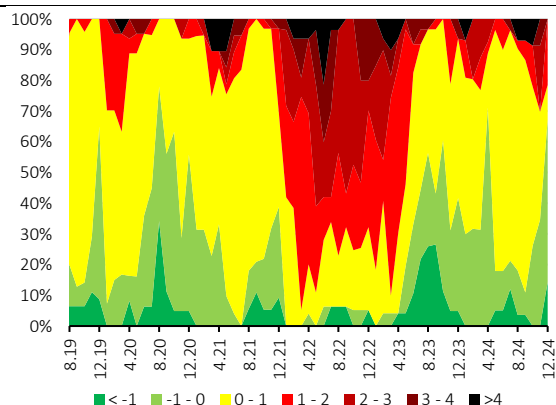

Medziročný a medzimesačný rast cien potravín (bez nealka, alkoholu a tabaku) na Slovensku (%)

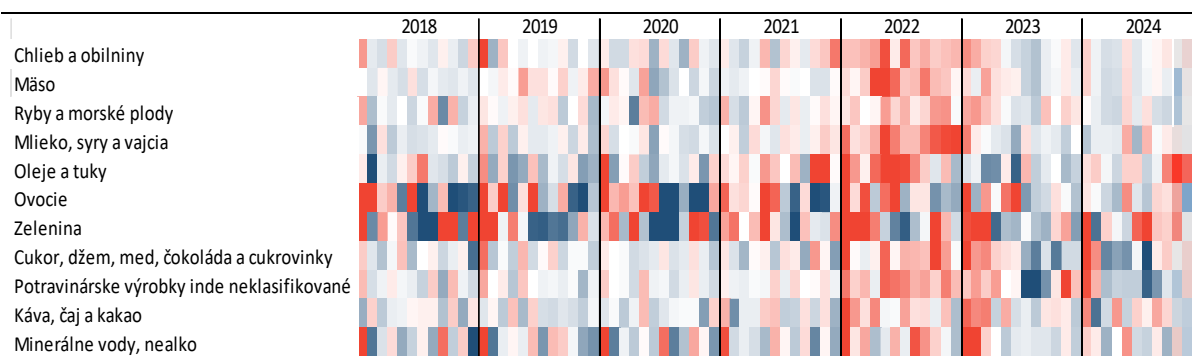
Zdroj: ŠÚ SR

Podiel potravín v spotrebnom koši podľa rýchlosti rastu na Slovensku (% , medzimesačne, 3MMA)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Tepelná mapa medzimesačných zmien jednotlivých kategórií potravín (%)

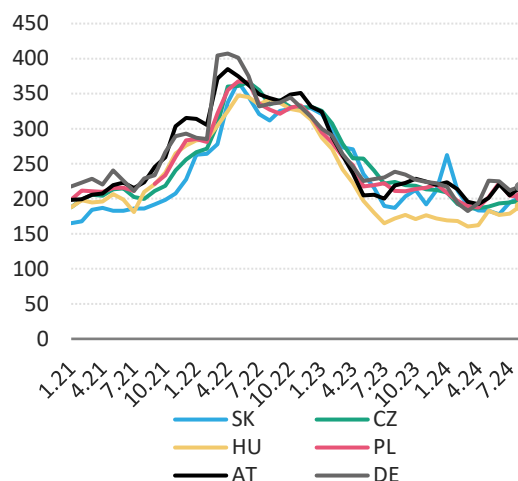
Farebná škála označuje medzimesačné rasty od -4% a menej (tmavomodrá) po +4% a viac (tmavočervená)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

K spomaleniu inflácie významne prispel návrat cien agrokomodít a energií na úrovne z roku 2021. Ceny pšenice, olejní, ale aj palív sa stabilizovali, čo sa prejavilo na znížení nákladov na pestovanie, výrobu, prepravu a skladovanie potravín. Zníženie tlakov v globálnych dodávateľských reťazcoch taktiež zlepšilo podmienky pre tlmenie cien.

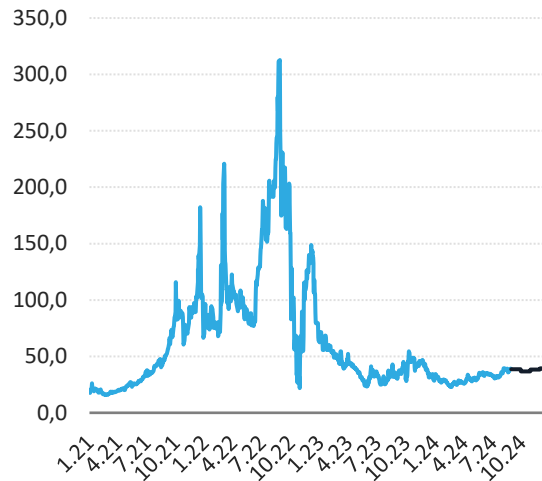

Pšenica - veľkoobchodná cena, komodity (v €/tona)

Zdroj: EK

Spotová cena plynu TTF a futures do roku 2024 (€/MWh)

Zdroj: eex.com

Ceny palív a vývoj futurít na finančných trhoch v 2024 nevytvárajú tlak na potravinovú infláciu. V závere roka 2024 zaznamenávame zvýšenie, ale stále nedosahuje úroveň z roku 2022. Kľúčovými faktormi na vývoj cien sú aj pretrvávajúce geopolitické konflikty, energetická transformácia a hľadanie nového modelu rastu hospodárstva, ktoré majú prevažne vplyv na stranu ponuky.

Na druhej strane, v treťom kvartáli 2024 sa objavili nové inflačné tlaky spôsobené:

- klimatickými výkyvmi (sucho, horúčavy),
- chorobami hospodárskych zvierat,
- nedostatkom kľúčových komodít (napr. slnečnicový, repkový olej).

Tieto faktory viedli k situácii, keď dopyt na svetových trhoch prevýšil ponuku, čo sa okamžite prejavilo v rýchlom raste cien tukov a olejov.

Špecifiká slovenského trhu

Na Slovensku sa zhruba polovica potravín a nápojov dováža zo zahraničia, čo znamená, že domáce faktory (napr. mzdy, energie, daňová politika) ovplyvňujú spotrebiteľské ceny potravín v menšej miere. Nízka potravinová sebestačnosť nás zároveň radí medzi krajiny najviac závislé od vývoja svetových cien komodít.

Zároveň platí, že energetická náročnosť potravinového priemyslu na Slovensku je vyššia než v západnej Európe, čo zvyšuje citlivosť domácich producentov na výkyvy cien energií.

V roku 2024 sa identifikovalo viacero výrazných medziročných zmien. Vývoj cien bol ovplyvnený kombináciou globálnych trhových faktorov, sezónnych vplyvov, ako aj domácich špecifik vrátane výrobných nákladov a dopytovo-ponukových nerovnováh.

Najvýraznejší medziročný rast evidujeme v prípade čerstvého masla, ktorého priemerná cena vzrástla zo 1,98 € v decembri 2023 na 2,87 € v decembri 2024, čo predstavuje medziročné zdraženie o 45 %. Tento nárast reflektuje rast cien mliečnych výrobkov, ale aj možné obmedzenia ponuky v kombinácii s vyššími nákladmi na výrobu a distribúciu.

Slepačie vajcia (veľkosť M, 10 ks) zdraželi medziročne o 19,8 %, z 2,27 € na 2,72 €. Tento vývoj súvisí s rastúcimi nákladmi na krmivá, energie a pravdepodobne aj so zníženou ponukou spôsobenou výkyvmi v živočíšnej výrobe a výskytu vírusového ochorenia „vtácej chrípky“.

Trvanlivé polotučné mlieko vzrástlo medziročne o 14,8 % z 0,61 € na 0,70 €, čo potvrdzuje rast cien mliekarenských produktov ako celku.

Naopak, najvýraznejší pokles zaznamenal kryštálový cukor, ktorého cena klesla z 1,09 € na 0,75 €, čo predstavuje medziročný pokles o 31,2 %. Tento vývoj možno pripísať stabilizácii globálneho trhu s cukrom po extrémoch v roku 2023, ako aj možnému zvýšeniu domácej ponuky alebo lacnejšiemu dovozu.

Pri podrobnejšom pohľade však jablká, ako reprezentant ovocia, medziročne zdraželi z 1,12 € na 1,21 €, teda o +8 %.

Zníženie cien postihlo aj niektoré druhy bravčového mäsa. Bravčové karé bez kosti zlacnelo o 14,1 % z 5,67 € na 4,87 € a bravčová masť o 13,4 % z 1,19 € na 1,03 €. Tento trend môže odrážať vyššiu ponuku na domácom trhu alebo priaznivejší vývoj cien vstupných komodít (napr. obilia pre výkrm). Kuracie prsia medziročne zlacneli o 1,8 % z 5,56 € na 5,46 €, pričom vývoj počas roka bol kolísavý.

Vývoj miezd

V roku 2024 pokračoval rast miezd na Slovensku, no už miernejším tempom než v predchádzajúcom roku. Priemerná nominálna mesačná mzda dosiahla 1524 €, čo predstavovalo medziročný nárast o 6,6 %. Na rozdiel od roku 2023, keď vysoká inflácia prevýšila mzdový rast, sa v roku 2024 podarilo mzdám reálne posilniť: reálny rast dosiahol +3,7 %, čo znamená, že mzdy rástli rýchlejšie ako spotrebiteľské ceny.

Tento priaznivý vývoj bol možný vďaka spomaleniu inflácie, ktorá sa v roku 2024 pohybovala na úrovni približne 2,8 %. V dôsledku toho sa zlepšila kúpna sila obyvateľstva a po dvoch rokoch poklesu došlo opäť k reálnemu rastu miezd.

Významnú úlohu v celkovom mzdovom vývoji zohrávala aj minimálna mzda, ktorá bola v roku 2024 zvýšená na 750 € mesačne (pri 40-hodinovom pracovnom týždni), čo predstavuje nárast o 50 € oproti roku 2023. V hodinovom vyjadrení išlo o 4,31 €. Tento nárast mal pozitívny vplyv najmä na nízkopríjmové skupiny zamestnancov a podporil zmiernenie mzdovej nerovnosti.

Z regionálneho a sektorového hľadiska zaznamenala väčšina odvetví rast nominálnych aj reálnych miezd. Výnimky tvorili len špecifické segmenty, kde bola dynamika rastu nižšia alebo stagnovala.

Celkovo možno hodnotiť vývoj v roku 2024 ako stabilizačný zlom, keď sa mzdy nielenže nominálne zvyšovali, ale zároveň sa obnovil ich reálny rast vďaka klesajúcej inflácii a rastúcej minimálnej mzde.

2.2. Medzinárodné porovnanie cien základných potravín

Ministerstvo pravidelne analyzuje vývoj maloobchodných cien základných potravín na Slovensku v porovnaní s okolitými krajinami EÚ, predovšetkým s Českou republikou, Poľskom a Maďarskom. Cieľom týchto porovnaní bolo identifikovať cenové anomálie, ktoré by mohli indikovať trhové zlyhania alebo mimoriadne situácie s dopadom na cenovú dostupnosť základných potravín.

Metodické zmeny v údajoch Štatistického úradu SR, konkrétne prechod na zber údajov zo skenerov pokladní, zásadne ovplyvnili zaznamenané priemerné ceny¹. Tento nový spôsob zberu umožňuje zachytiť skutočne zaplatené ceny (vrátane akciových), čo viedlo k zníženiu optických cenových úrovní v porovnaní s údajmi získanými manuálne z cenoviek. Napriek tejto zmene ostali niektoré rozdiely oproti okolitým krajinám pretrvávajúce.

V priebehu roka 2024 sa na Slovensku prejavili tieto kľúčové medzinárodné rozdiely v cenách potravín:

- **Mäso** (bravčové, hovädzie, kuracie) patrilo medzi najlacnejšie v regióne. V porovnaní s Poľskom boli ceny bravčového karé, hovädzieho a kuracích prs nižšie o približne 20 %. Tieto rozdiely pretrvávali počas celého roka aj napriek výskytu ochorení ako mor ošipaných a vtáčia chrípka.
- **Mlieko a polotučné trvanlivé mlieko** bolo lacnejšie než v Maďarsku aj Poľsku, s rozdielom 10 % až 20 %.
- **Chlieb a zemiaky** boli na Slovensku systematicky drahšie než v Českej republike, Poľsku a Maďarsku, pričom cena chleba bola vyššia napriek nižšej cene múky. Rozdiely mohli byť čiastočne spôsobené rôznou metodikou zberu a porovnávanými typmi výrobkov. Zároveň cenu chleba ovplyvňuje aj vývoj veľkoobchodnej ceny pšenice.
- **Syr Eidam a slepačie vajcia** zostávali počas celého roka 2024 drahšie na Slovensku než v susedných krajinách. Cena syru Eidam bola vyššia o 10 % – 17 %, pričom táto odchýlka bola dlhodobá a pretrvávala aj po prechode na skenery. Vajcia boli v prvej polovici roka drahšie o 13 % – 20 % v porovnaní s Českou republikou.
- **Zelenina a ovocie**, najmä jablká a zemiaky, boli v Poľsku o 30 % až 40 % lacnejšie než na Slovensku. Slovenské ceny týchto komodít boli na rovnakej úrovni ako v Českej republike, no vyššie ako v Maďarsku.
- **Tuky a oleje**, predovšetkým maslo, zaznamenali na Slovensku nárast cien v súvislosti s nedostatkom olejnin a mliečného tuku na svetovom trhu. Cena masla bola mierne vyššia než v Česku, ale nižšia než v Poľsku a Maďarsku.

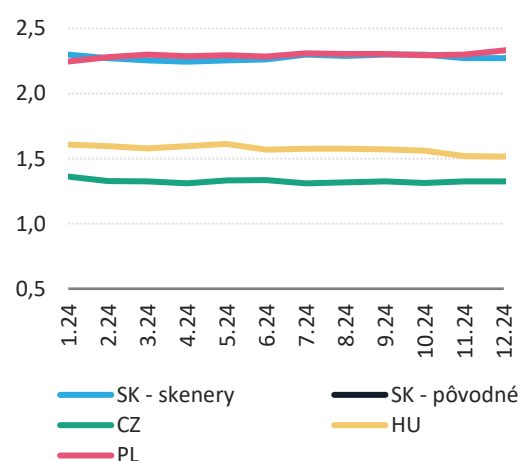
¹ Vyjadrenie ŠÚSR: „Ceny potravín, zverejňované Štatistickým úradom SR sú iba orientačné a vychádzajú zo zdrojových údajov získavaných pre výpočet Indexov spotrebiteľských cien. Každá krajina má vlastnú metodiku pre zber zdrojových údajov a pre výber predajní, v ktorých ceny zisťuje. Portfólio predajní nie je v jednotlivých krajinách totožné – niekde môžu prevládať diskontné predajne, v ďalšej krajine zase môže byť vo vzorke väčší počet nezávislých malých predajní, čo ovplyvňuje výšku vypočítanej priemernej ceny. Na základe uvedeného možno konštatovať, že pri priemerných cenách vypočítaných zo zdrojových údajov pre výpočet indexu spotrebiteľských cien nie je vhodné porovnávať medzi krajinami absolútne hodnoty priemerných cien, ale vývoj cien v čase. Z tohto dôvodu aj ŠÚ SR zverejnil ceny vypočítané z nového zdroja údajov už od januára 2023, aby bolo možné urobiť analýzu vývoja cien vybraných produktov za obdobie posledného roka.“

Klimatické extrémny a narušenia dodávateľských reťazcov v roku 2024 významne ovplyvnili niektoré komodity. Prudké sucho ovplyvnilo produkciu ovocia, zeleniny, kakaa a kávy. Horúčavy viedli k zníženej dojivosti kráv, čo sa premietlo do vyššej ceny mliečnych produktov.

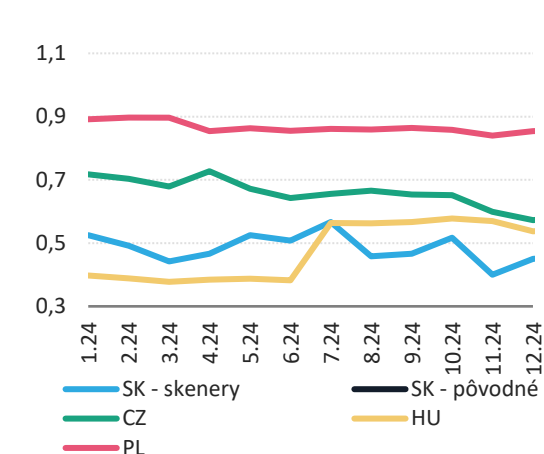
Z analýz vyplýva, že Slovensko si v roku 2024 udržalo relatívne nízke ceny mäsa a niektorých základných komodít (mlieko, múka), no zároveň zápasilo s vyššími cenami potravín ako chlieb, vajcia, syry a niektoré druhy zeleniny a ovocia. Z pohľadu cenovej úrovne tak Slovensko zostáva mierne pod priemerom EÚ, avšak s výraznými rozdielmi podľa druhu komodity.

Chlieb², maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

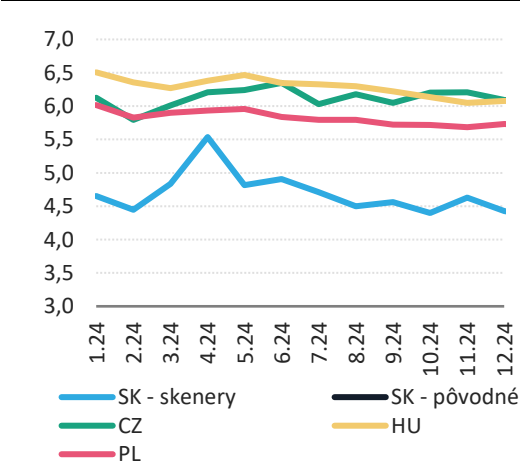
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Múka, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

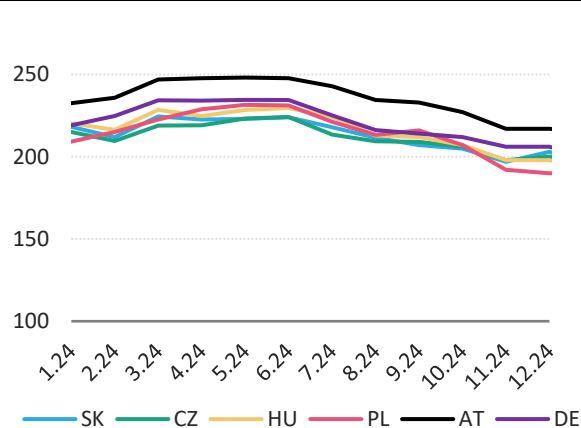
Zdroj: EK

Bravčové karé³, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Bravčové, cena komodity (v €/100 kg)

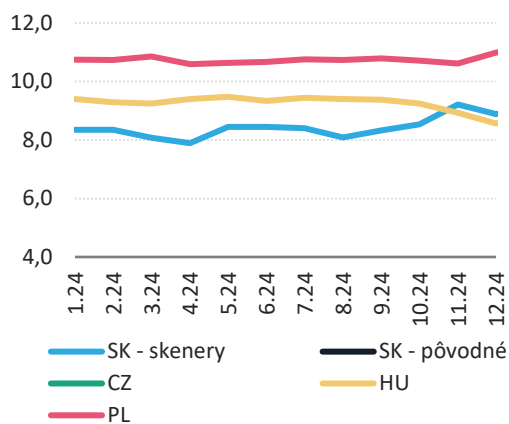
Zdroj: EK

² Pôvodné dáta uvádzali cenu položky „chlieb tmavý“, dáta zo skenerov uvádzajú cenu „chleba obyčajného“.

³ Pôvodné dáta uvádzali cenu bravčového karé s kosťou, dáta zo skenerov uvádzajú cenu bez kosti.

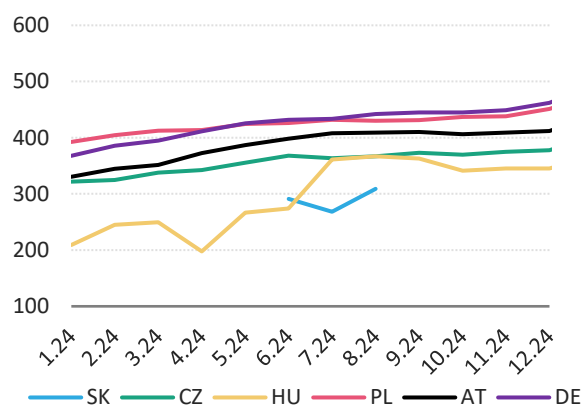

Hovädzie predné bez kosti, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

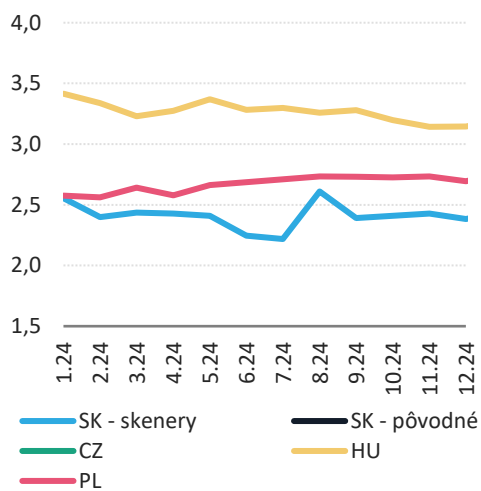
Zdroj: ŠÚ SR, KSH, GUS

Hovädzie, cena komodity (v €/100 kg)

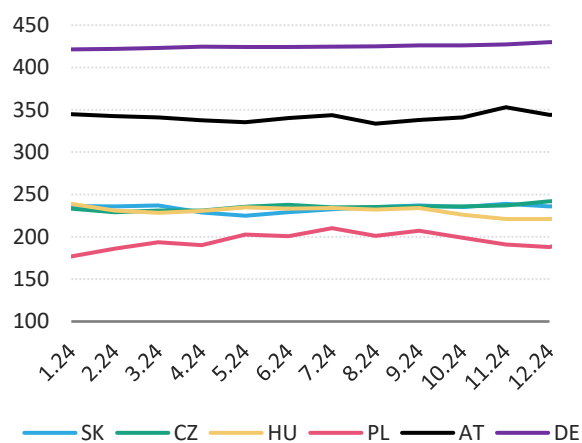
Zdroj: EK

Kurča pitvané, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, KSH, GUS

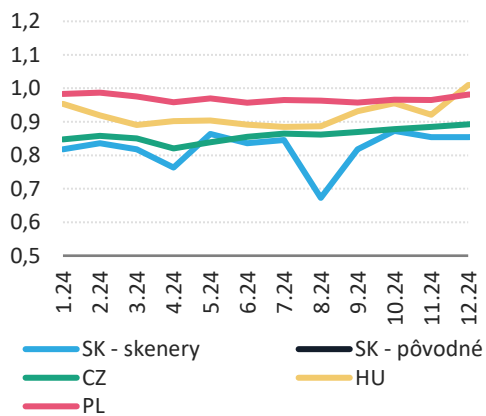
Kurča, cena komodity (v €/100 kg)

Zdroj: EK

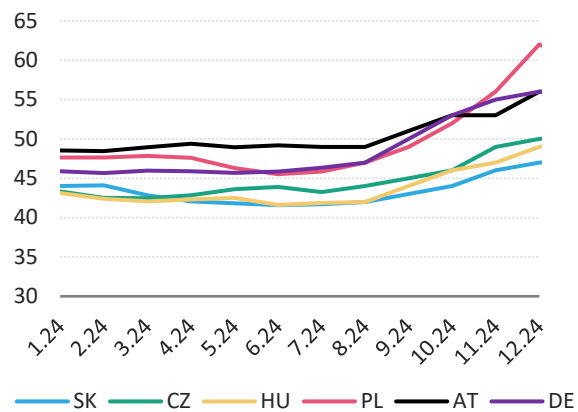

Mlieko polotučné, maloobchodná cena (v €/l, bez DPH)

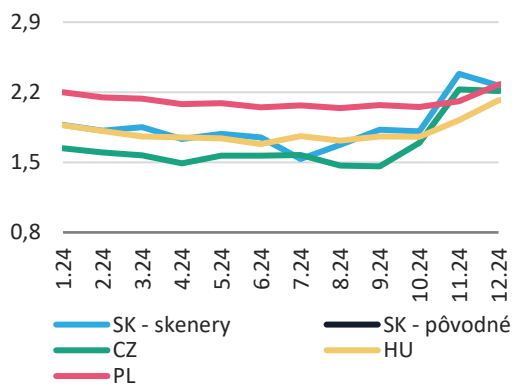
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Mlieko, cena komodity (v €/100 kg)

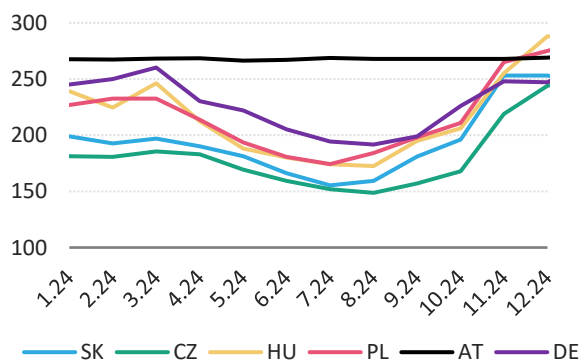
Zdroj: EK

Vajcia, maloobchodná cena (v €/10 ks, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

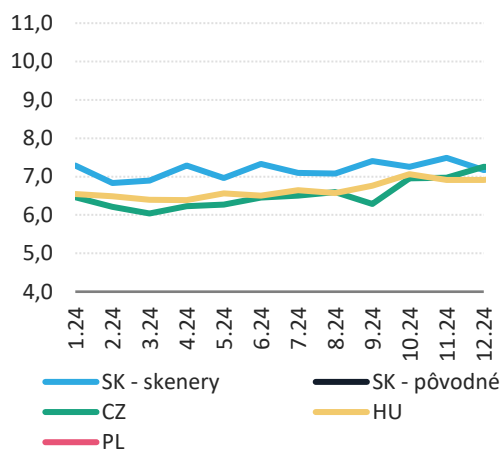
Vajcia, cena komodity (v €/100 kg)

Zdroj: EK

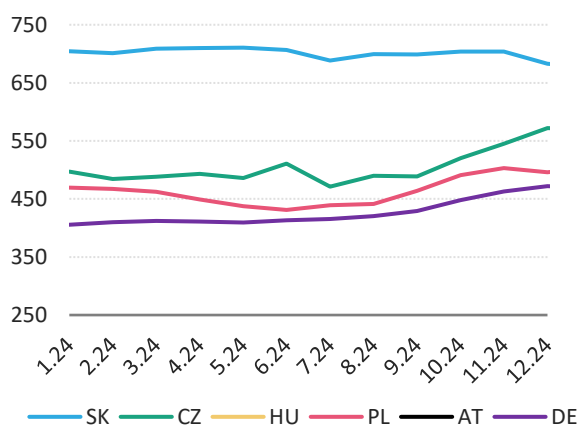

Eidam, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

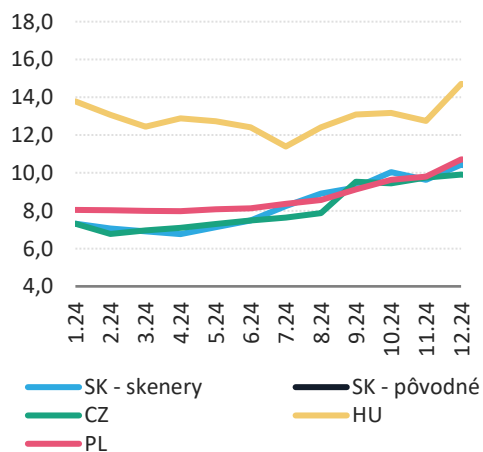
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH

Eidam, cena komodity (v €/100 kg)

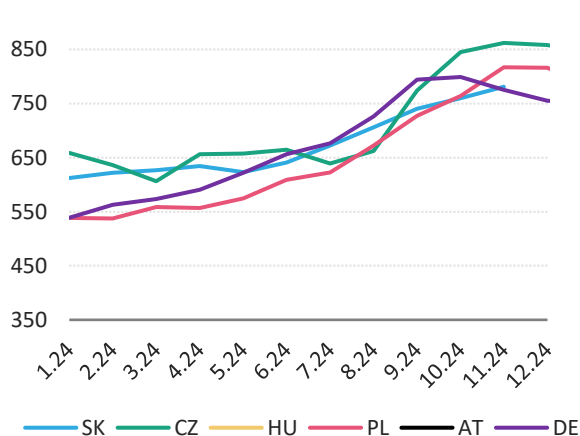
Zdroj: EK

Maslo⁴, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

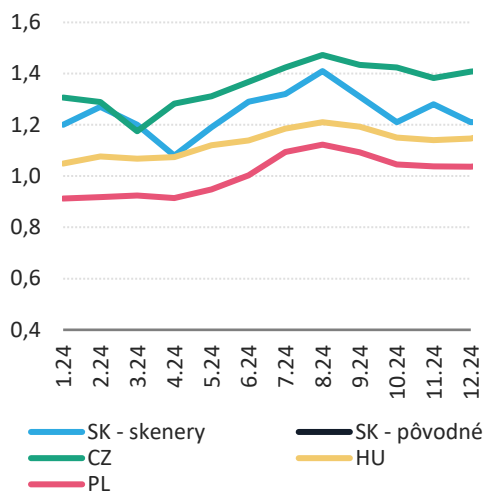
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Maslo, cena komodity (v €/100 kg)

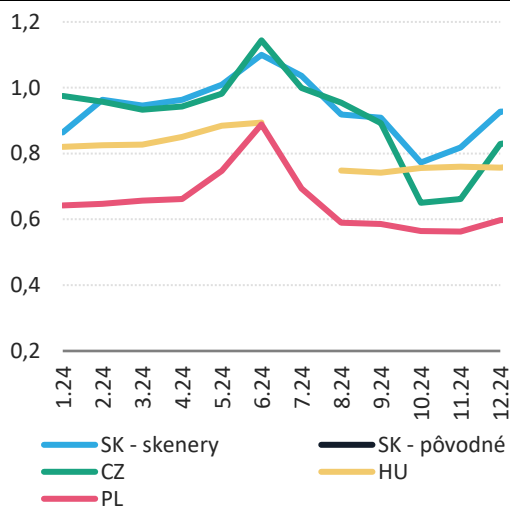

Zdroj: EK

⁴ Pôvodné dáta uvádzali cenu 125 g balenia, skenerové dáta uvádzajú cenu 250 g balenia. Maďarský štatistický úrad uvádza cenu 100 g balenia, poľský štatistický úrad uvádza 200 g balenia. Vo všetkých prípadoch je cena prepočítaná na 1 kg.

Jablká, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Zemiaky, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

2.3. Rozklad inflácie potravín, nápojov a tabaku

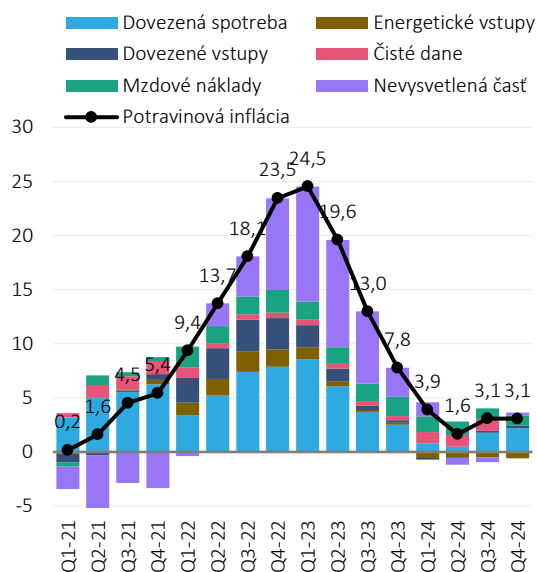
Rok 2024 priniesol výrazné spomalenie potravinovej inflácie. Zatiaľ čo v predchádzajúcich rokoch (2022 a 2023) bol rast cien potravín podporený predovšetkým ziskovou zložkou potravinovej vertikály (producenti, spracovatelia a obchodníci), v roku 2024 sa profil inflácie zmenil.

V prvej polovici roka 2024 medziročný rast cien potravín klesol k úrovni približne 3 %. Zároveň sa výrazne znížil príspevok tzv. „nevysvetlenej časti“ (teda ziskovej zložky), ktorá v predchádzajúcom období tvorila významný podiel na inflácii. Naproti tomu príspevok mzdových nákladov sa stabilizoval na úrovni 1,7 percentuálneho bodu. Tento vývoj súvisel s kompenzačným rastom miezd v reakcii na predchádzajúce obdobie vysokej inflácie a poklesu reálnych príjmov zamestnancov.

Významnú úlohu zohrali aj klesajúce energetické náklady – vrátane cien pohonných hmôt, elektriny, plynu a tepla, ktoré pôsobili protiinflačne a prispeli k zmierneniu cenových tlakov naprieč potravinovým reťazcom.

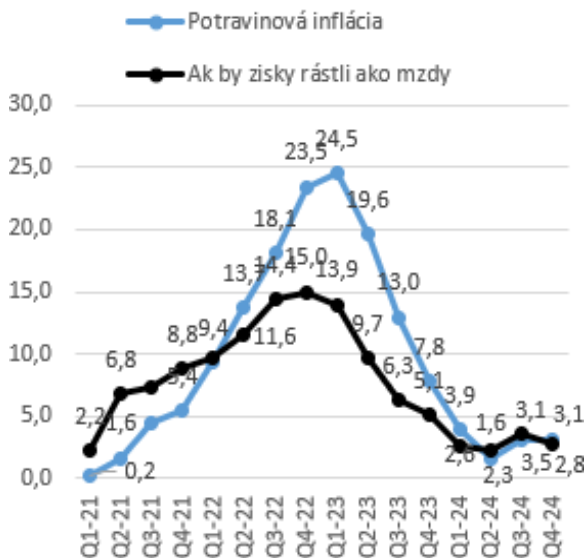

Podrobný rozklad štvrťročnej inflácie potravín, nápojov a tabaku podľa príspevkov medziročnému rastu, v p.b. od začiatku roku 2021

Zdroj: Eurostat, Sociálna poisťovňa, ŠÚ SR, IFP

Odhad výšky inflácie potravín, nápojov a tabaku ak by zisky firiem rástli rovnakým tempom ako mzdy (medziročný rast, v %)

Zdroj: Eurostat, Sociálna poisťovňa, ŠÚ SR, IFP

Z dostupných dát potravinová inflácia v štvrtom kvartáli roka 2024 bola sledovaná cez harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)⁵ a dosiahla hodnotu 3,1 %. Zvýšil sa príspevok nevysvetlenej časti⁶ o 0,7 p. b. a príspevok mzdových nákladov sa nepatrne znížil o 0,1 p. b. Náklady na energie a palivá k potravinovej inflácii sa nepatrne zvýšili o 0,1 p. b. oproti tretiemu kvartálu. Výška inflácie odhadovaná cez dekompozíciu inflácie potravín, nápojov a tabaku ak by rástli zisky firiem a mzdy zamestnancom potravinová inflácia za rok 2024 by bola 2,8 %, čo je v medziročnom porovnaní nižšia o 6 p. b. oproti roku 2023. Ak by zisky firiem rástli rovnakým tempom ako mzdy, mohlo by to viesť k miernemu zvýšeniu cien potravín, nápojov a tabaku.

Z uvedeného vyplýva, že v roku 2024 došlo k zásadnej zmene štruktúry potravinovej inflácie:

- Inflácia sa spomalila;
- Zisková zložka inflácie významne ustúpila;
- Hlavným nositeľom nákladových tlakov sa stali mzdy;
- Externé náklady (dovozné ceny, energia) mali tlmiači efekt.

Tento vývoj naznačuje, že trh s potravinami sa v roku 2024 postupne stabilizoval, pričom vývoj cien bol v oveľa väčšej miere formovaný štandardnými nákladovými faktormi, nie mimoriadnymi vplyvmi, ako tomu bolo v predchádzajúcich rokoch.

⁵ Inflácia vyjadrená cez „HICP“ presnejšie zohľadňuje vplyv zmeny nepriamych daní v porovnaní s infláciou vyjadrenou cez „CPI“

⁶ Pojem „reziduálny zisk“ sa nahradil termínom „nevysvetlená časť“. Interpretácia reziduálneho zisku ako nevysvetliteľnej časti je presnejšia, keďže okrem ziskov do tejto nevysvetlenej časti spadajú aj náklady na kapitál a možné chyby meraní.

2.4. Pomer spotrebiteľských a odbytových cien vybraných základných druhov potravín

V roku 2024 sa pomer medzi spotrebiteľskými a odbytovými cenami vybraných druhov potravín vyvíjal dynamicky, čo odráža kombináciu viacerých faktorov vrátane inflácie, vývoja nákladov, a správania trhu. Tento pomer slúži ako orientačný ukazovateľ obchodného rozpätia v potravinovom reťazci, hoci jednotkové náklady na úrovni jednotlivých produktov nie je možné spoľahlivo odhadnúť.

Na začiatku roka 2024 (v porovnaní s predkovidovým rokom 2019) bol pomer zvýšený najmä pri niektorých mliečnych produktoch (čerstvé maslo, polotučné mlieko, eidamská tehla) a pri múke, čo mohlo naznačovať vyššie obchodné rozpätie. Naopak, u oštiepku, jablák a zemiakov došlo k poklesu tohto pomeru.

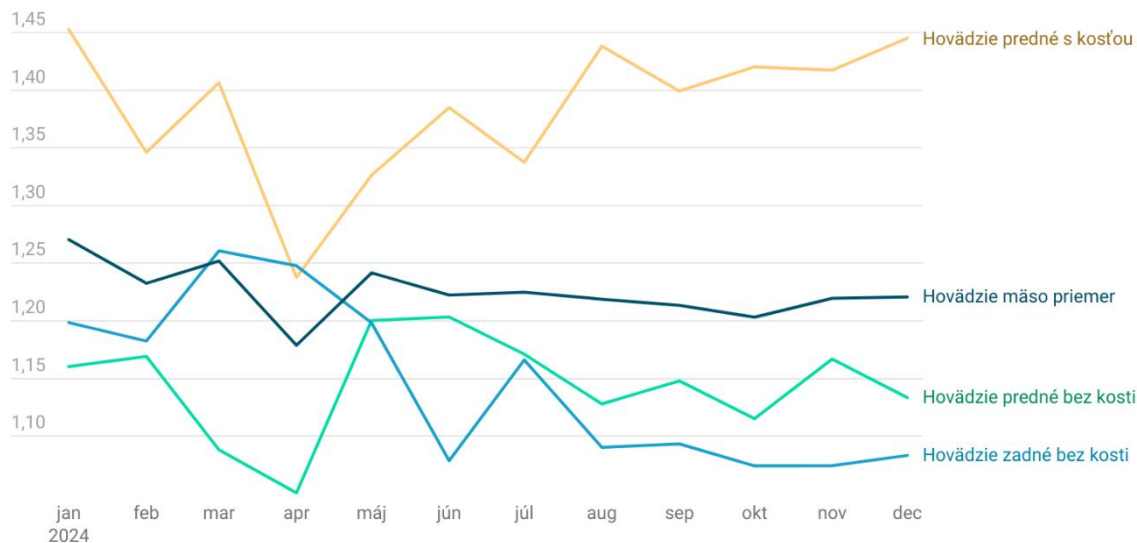
Od prvého kvartálu 2024 sa s poklesom potravinovej inflácie začal vo všeobecnosti znižovať aj pomer medzi spotrebiteľskými a odbytovými cenami. Tento trend bol pozorovaný pri väčšine sledovaných tovarov, čím sa znížila obava z možného nadmerného rozpätia. Výnimkou bol len izolovaný nárast pri pečive (napr. rožkoch) a neskôr pri vajciach.

V druhej polovici roka 2024 sa pomer spotrebiteľských a odbytových cien začal správať viac volatilne. Zaznamenané boli výraznejšie výkyvy medzi jednotlivými mesiacmi. Dynamické zmeny (rast aj pokles) boli zaznamenané pri viacerých produktoch vrátane chleba, vajec, zemiakov, jablák, syra Eidam, a niektorých druhov bravčového a hovädzieho mäsa. Tento vývoj však nebol konzistentný a nenaznačoval systematickú mimoriadnu cenovú situáciu.

Celkovo možno konštatovať, že trend znižovania obchodného rozpätia bol v roku 2024 zreteľný najmä v prvej polovici roka. V druhej polovici roka bol vývoj výrazne dynamickejší a menej predvídateľný, bez jednoznačného trendu a k mimoriadnej cenovej situácii v zmysle plošného nárastu obchodného rozpätia nedošlo. Vývoj ukazovateľa je citlivý na externé faktory (napr. infláciu, sezónnosť, klimatické vplyvy), a preto si vyžaduje pokračujúce monitorovanie.

Hovädzie mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

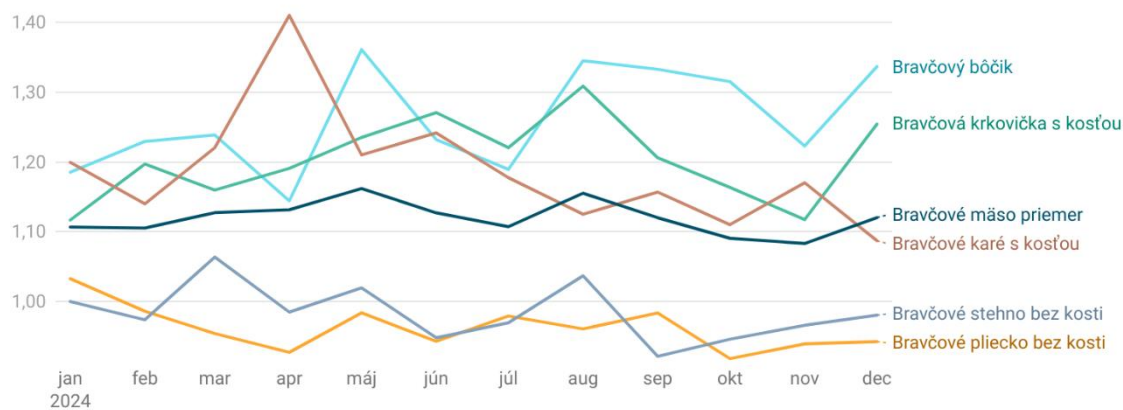

Graf: MF SR • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 došlo pri hovädzom mäse k miernemu poklesu pomeru spotrebiteľských a odbytových cien. Priemerný ukazovateľ klesol oproti roku 2023 o 4,8 %, najviac pri hovädzom zadnom bez kosti (–7,3 %). Vývoj bol mierne kolísavý, s najnižšími hodnotami v apríli 2024 a bez výrazných nárastov v druhej polovici roka. Tieto údaje naznačujú, že obchodné rozpätia pri hovädzom mäse sa v roku 2024 skôr znižovali, čo je v súlade s tlmením inflácie.

Bravčové mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: MF SR • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

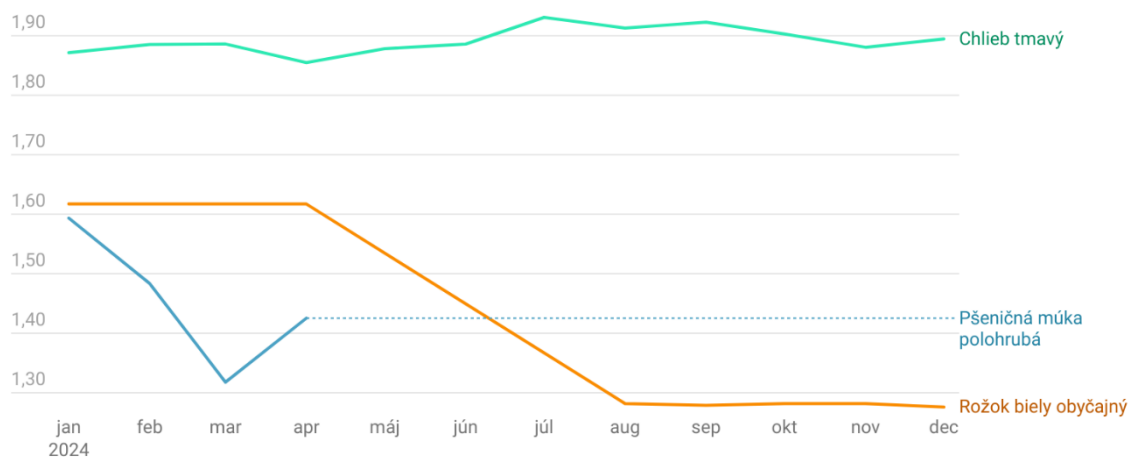
Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 sa pri väčšine druhov bravčového mäsa zaznamenal pokles pomeru spotrebiteľských a odbytových cien oproti roku 2023. Najvýraznejší medziročný pokles sa prejavil pri bravčovom karé s kosťou (–15,6 %) a krkovičke (–8,6 %), zatiaľ čo pri bôčiku a stehne boli hodnoty stabilnejšie. Pliecko si

udržalo pomer blízky úrovni z predchádzajúceho roka. Hoci bol vývoj počas roka dynamický, smeroval skôr k miernemu poklesu obchodných marží. Výsledky poukazujú na ustupujúce cenové napätie v tomto segmente.

Múka a pečivo – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

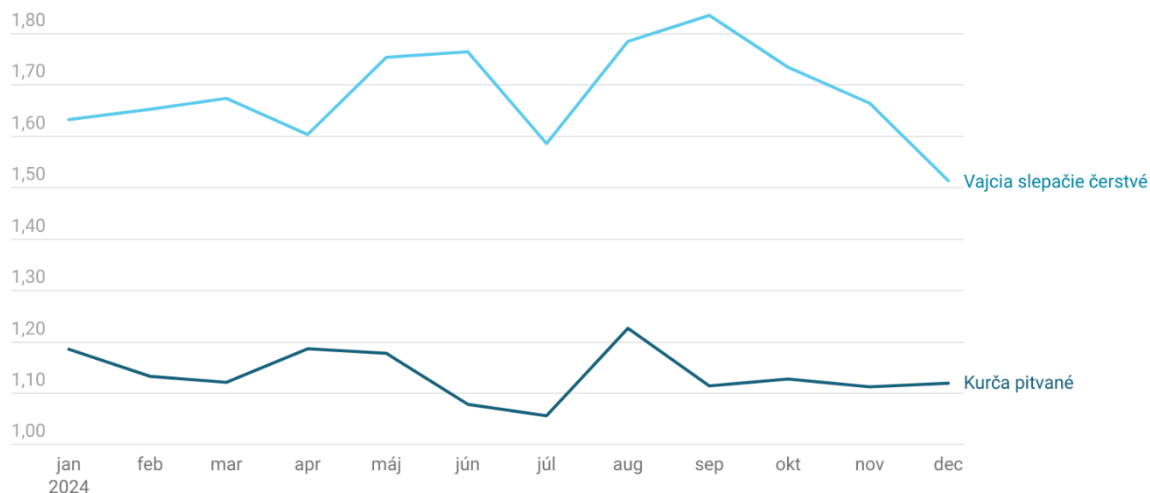
Graf: MF SR • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 došlo k poklesu pomeru spotrebiteľských a odbytových cien pri pšeničnej múke polohrubej o približne 8,3 % v porovnaní s rokom 2023, čo naznačuje zmiernenie obchodnej marže. Pri chlebe tmavom zostal pomer prakticky stabilný (–0,3 %), zatiaľ čo pri rožku bielom obyčajnom bol zaznamenaný výrazný medziročný pokles o vyše 20 %, hoci údaje v strede roka chýbajú. Celkovo možno sledovať ustupovanie cenových tlakov pri pečive a múke, pričom obchodné rozpätie sa postupne znižovalo alebo stabilizovalo.

Vajcia a kuracie mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

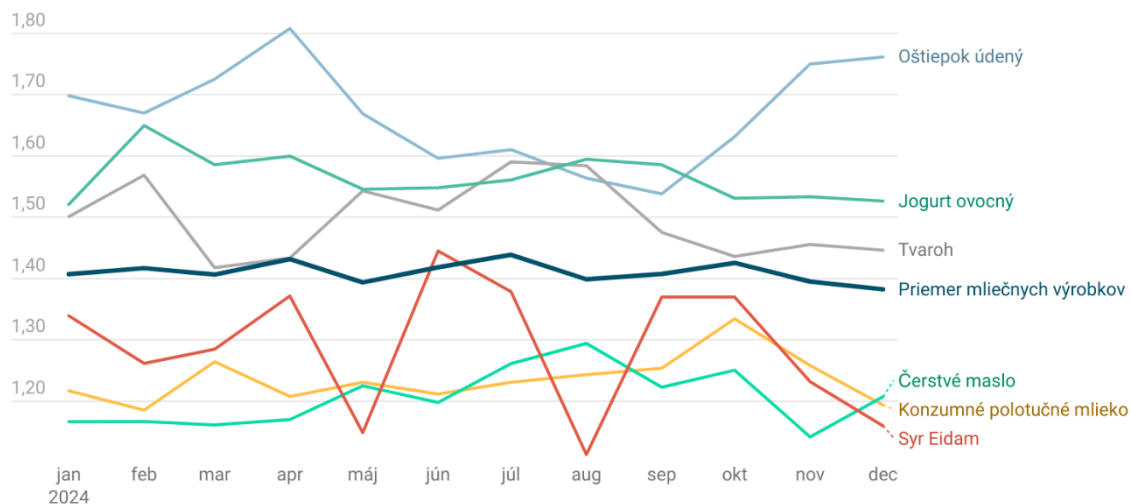

Graf: MF SR • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

Pomer spotrebiteľských a odbytových cien pri kurčati pitvanom ostával v priebehu roku 2024 relatívne stabilný, s minimálnou medzoročnou zmenou (nárast len o približne 0,2 %). Naopak, pri vajciach došlo k miernemu nárastu obchodného rozpätia – priemerný ročný pomer stúpol o zhruba 1,7 % oproti roku 2023. Vývoj bol však nerovnomerný, s nápadným kolísaním najmä v druhej polovici roka. Napriek tomu nedochádzalo k systematickému nárastu cien, ktorý by poukazoval na mimoriadne zmeny v distribučnom reťazci.

Mliečne výrobky – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

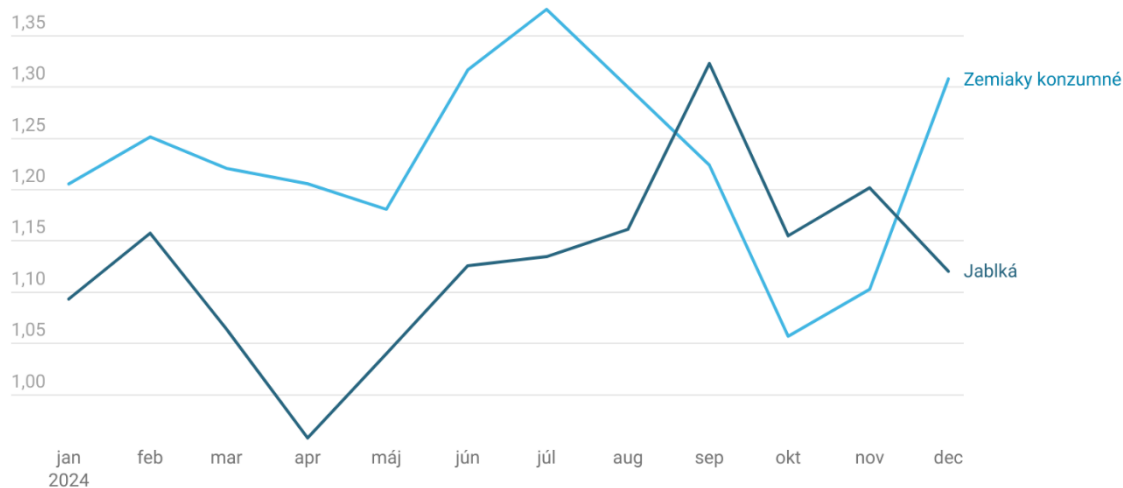
Graf: ME SR • Zdroj: MDDV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

Priemerný pomer spotrebiteľských a odbytových cien mliečnych výrobkov sa v roku 2024 znížil o približne 7,3 % oproti roku 2023, čo naznačuje mierne zúženie obchodného rozpätia. Vývoj sa však medzi jednotlivými produktmi líšil – k najvýraznejšiemu poklesu došlo pri syre Eidam, tvarohu a čerstvom masle. Naopak, pri polotučnom mlieku či jogurtoch bol vývoj stabilnejší a oštiepok vykazoval mierne kolísanie. Celkovo však nedošlo k systematickému nárastu obchodnej marže, čo naznačuje absenciu mimoriadnych cenových tlakov v tejto kategórii.

Zemiaky a jablká – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: ME SR • Zdroj: MDDV SR • Vytvorená pomocou Datawrapper

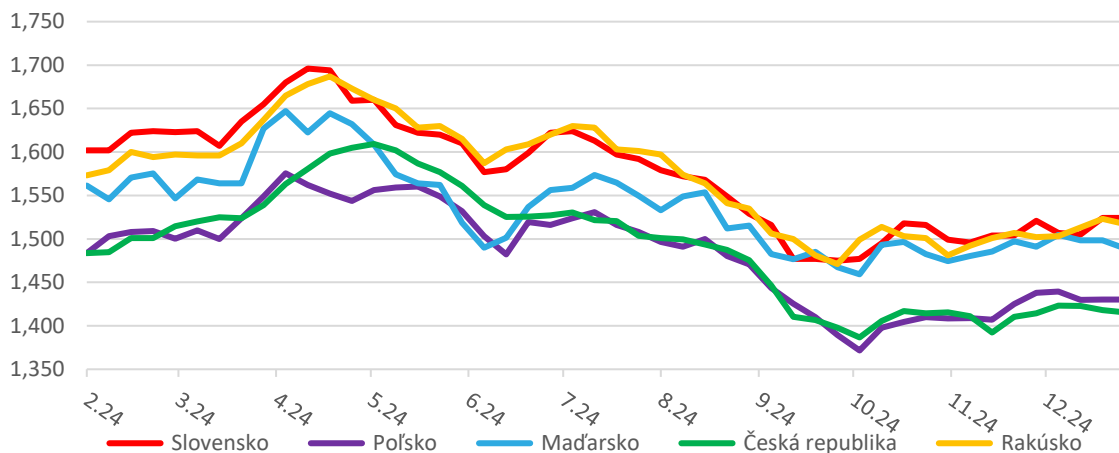
Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 sa priemerný pomer spotrebiteľských a odbytových cien pri jablkách medziročne zvýšil o približne 9 %, čo odráža nárast obchodného rozpätia. Rast bol obzvlášť výrazný v druhej polovici roka, pričom vrchol dosiahol v septembri. Naopak, pri konzumných zemiakoch došlo k miernemu poklesu pomeru o zhruba 1,2 % oproti roku 2023. Napriek niekoľkým sezónnym výkyvom sa cenové rozpätie pri zemiakoch v roku 2024 skôr stabilizovalo, bez známkov výraznej odchýlky v obchodnej marži.

2.5. Cenový vývoj pohonných hmôt

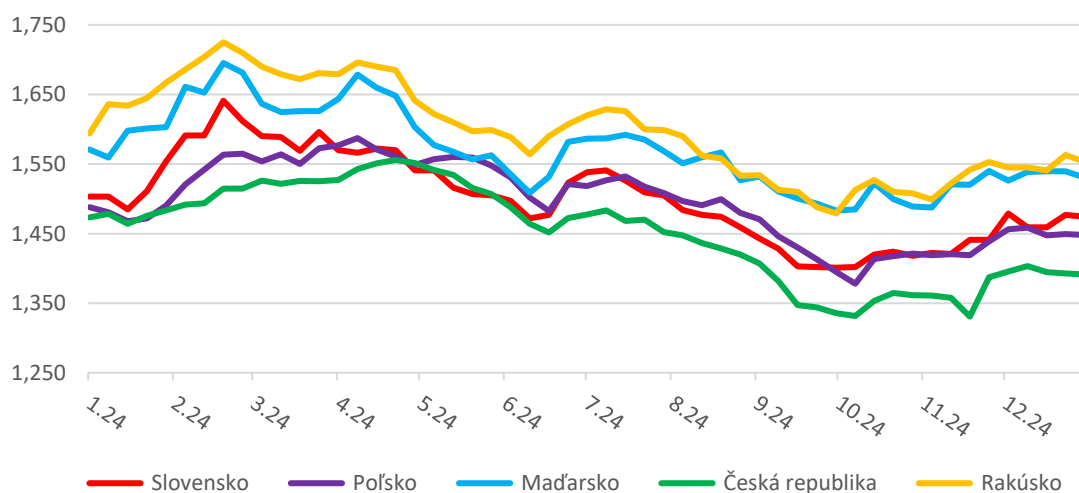
Ceny benzínu v EUR/1 l s DPH

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 ceny benzínu na Slovensku zaznamenali mierny medziročný nárast približne o 2,5 % v porovnaní s rokom 2023. Počiatkové týždne roka 2024 priniesli stabilnejší a pomerne vyrovnaný cenový vývoj s menšími týždennými fluktuáciami. Cena benzínu sa pohybovala prevažne na vyššej úrovni ako v roku 2023, pričom vrcholy cien boli zaznamenané v prvom polroku. Následne v druhej polovici roka ceny mierne klesali, no celkovo zostali nad úrovňou predchádzajúceho roka, čo poukazuje na jemný rast cenovej hladiny benzínu v sledovanom období.

Ceny nafty v EUR/1 l s DPH

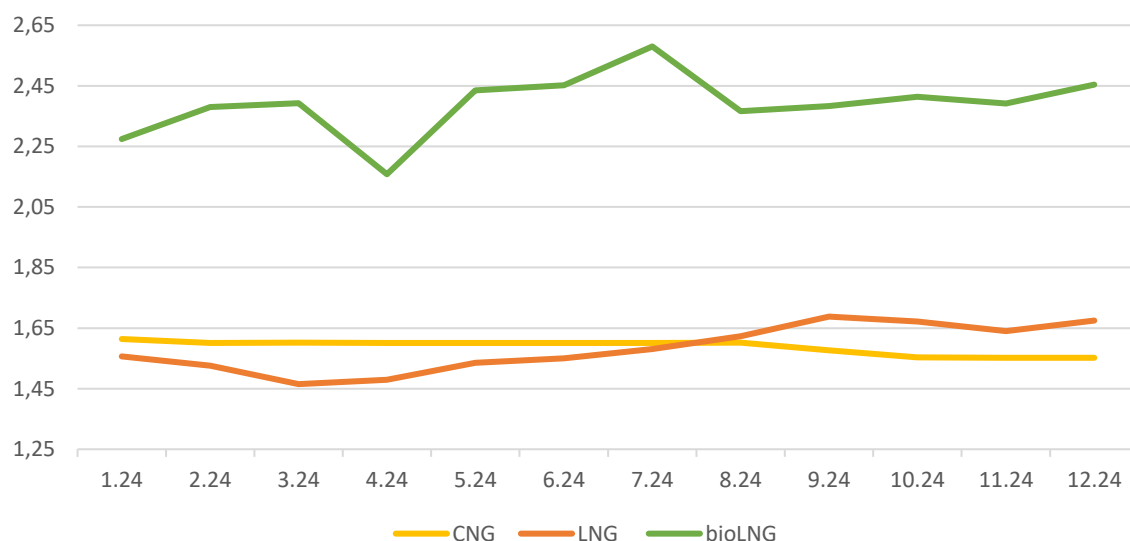

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

Rok 2024 priniesol na trhu s naftou na Slovensku relatívne stabilný cenový vývoj s miernymi výkyvmi. Ceny nafty sa pohybovali prevažne v rozmedzí 1,40 až 1,60 EUR za liter, pričom v prvej polovici roka boli zaznamenané mierne zvýšenia, ktoré dosiahli vrchol okolo februára a marca. Následne nasledovalo obdobie mierneho poklesu cien, najmä počas letných mesiacov, ktoré však nebolo výrazné. V druhej polovici roka ceny stabilizovali svoju hladinu s drobnými kolísaniami, pričom koncom roka sa cena mierne zvýšila a udržala sa nad úrovňou 1,45 EUR za liter. Celkovo tak možno hodnotiť rok 2024 ako obdobie relatívnej cenovej stability s miernym rastovým trendom v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Ceny CNG, LNP a bioLNG v EUR/1 kg s DPH v SR

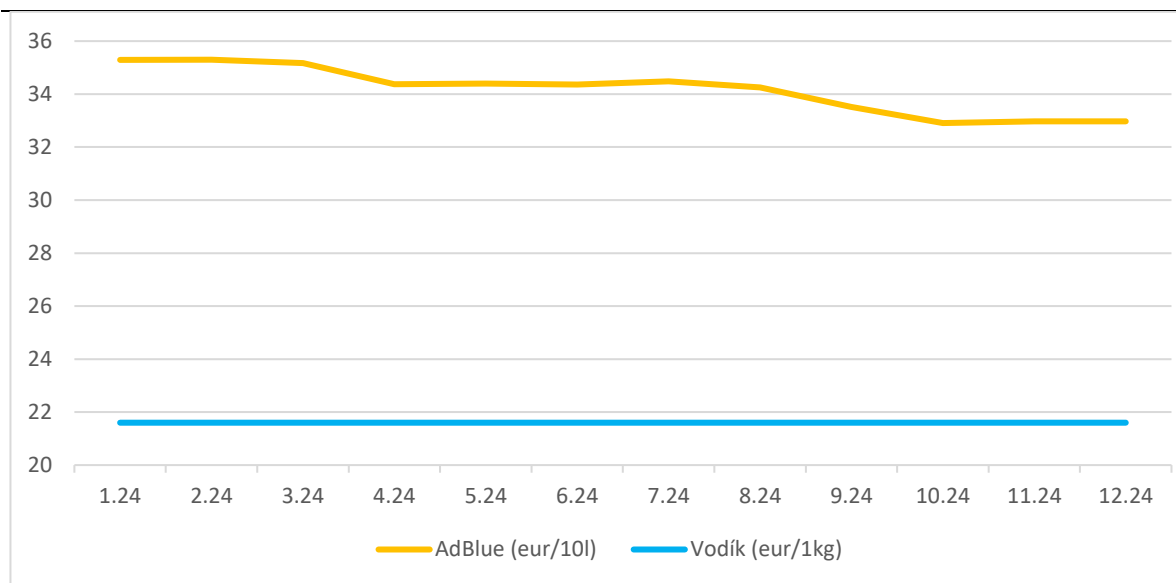

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 ceny CNG mierne klesli približne o 12 % oproti roku 2023 a stabilizovali sa okolo 1,55 – 1,60 EUR/kg. Ceny LNG najprv poklesli o vyše 40 % na začiatku roka, no následne sa postupne zvýšili približne o 10 % na konci roka na úroveň okolo 1,67 EUR/kg. BioLNG zostalo najdrahším palivom s miernymi výkyvmi cien medzi 2,15 až 2,58 EUR/kg, čo predstavuje zníženie o približne 13 % oproti roku 2023. Celkovo sa ceny CNG a bioLNG stabilizovali, zatiaľ čo LNG zaznamenalo po výraznom útlme na začiatku mierny rast. Tento trend odzrkadľuje globálne výzvy a rastúci dopyt po ekologických palivách.

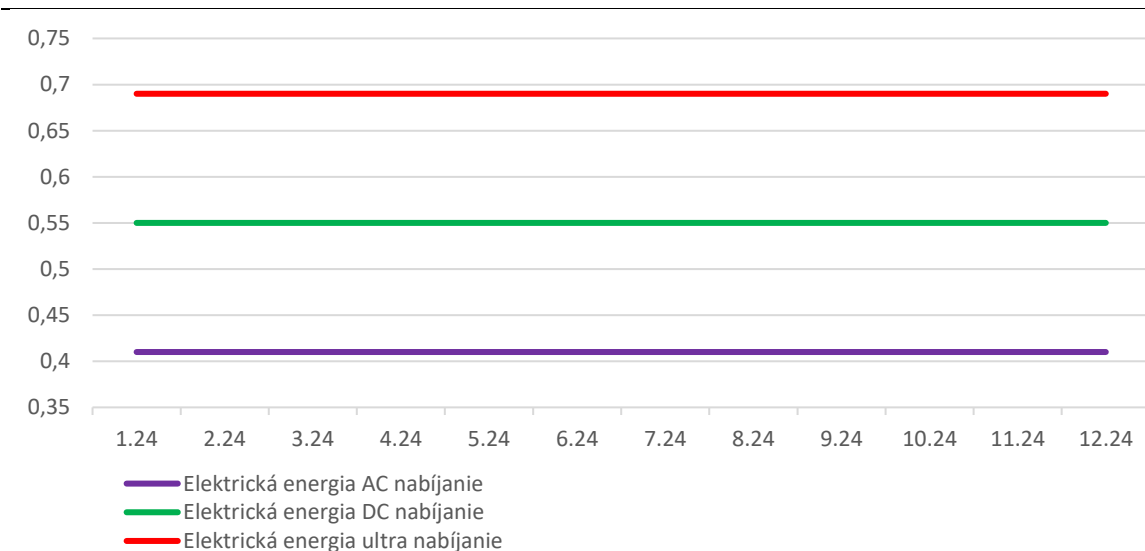
Ceny AdBlue a Vodíka v EUR s DPH v SR

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 klesla cena AdBlue z úrovne okolo 35,7 €/10 l (koniec roka 2023) na 32,97 €/10 l v decembri 2024, čo predstavuje pokles o približne 7,6 %. Pokles bol najvýraznejší v prvej polovici roka, pričom od septembra sa ceny stabilizovali pod hranicou 33 €. Cena vodíka pre koncových spotrebiteľov zostala počas celého roka konštantná na úrovni 21,60 €/kg, bez výkyvov.

Ceny Elektrickej energie nabíjania vozidiel v EUR/1 kWh s DPH v SR

Zdroj: MPRV SR, MF SR, ŠÚ SR

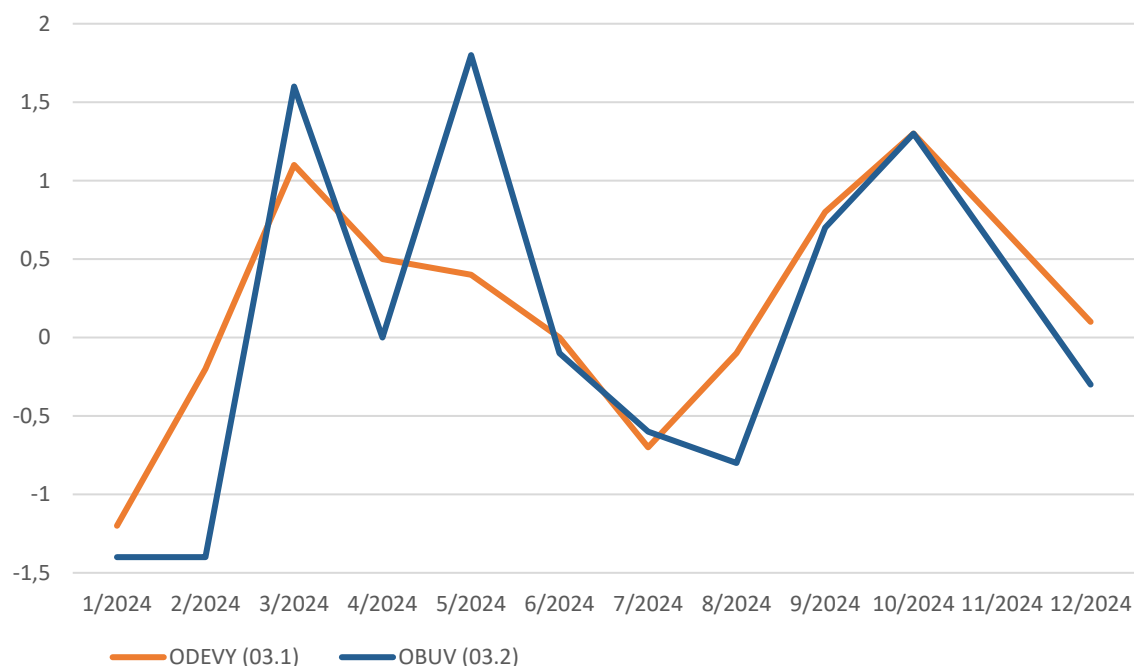
Ceny elektrickej energie pre verejné nabíjanie elektromobilov zostali v roku 2024 po celý rok stabilné AC nabíjanie (striedavý prúd) stálo 0,41 €/kWh, DC nabíjanie (jednosmerný prúd) 0,55 €/kWh a ultra-rýchle

nabíjanie 0,69 €/kWh. Pre spotrebiteľov to znamenalo predvídateľné náklady na nabíjanie bez dodatočného cenového tlaku.

2.6. Tempo cenového vývoja ostatných segmentov

Tempo rastu cenového vývoja v segmente odevov a obuvi za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

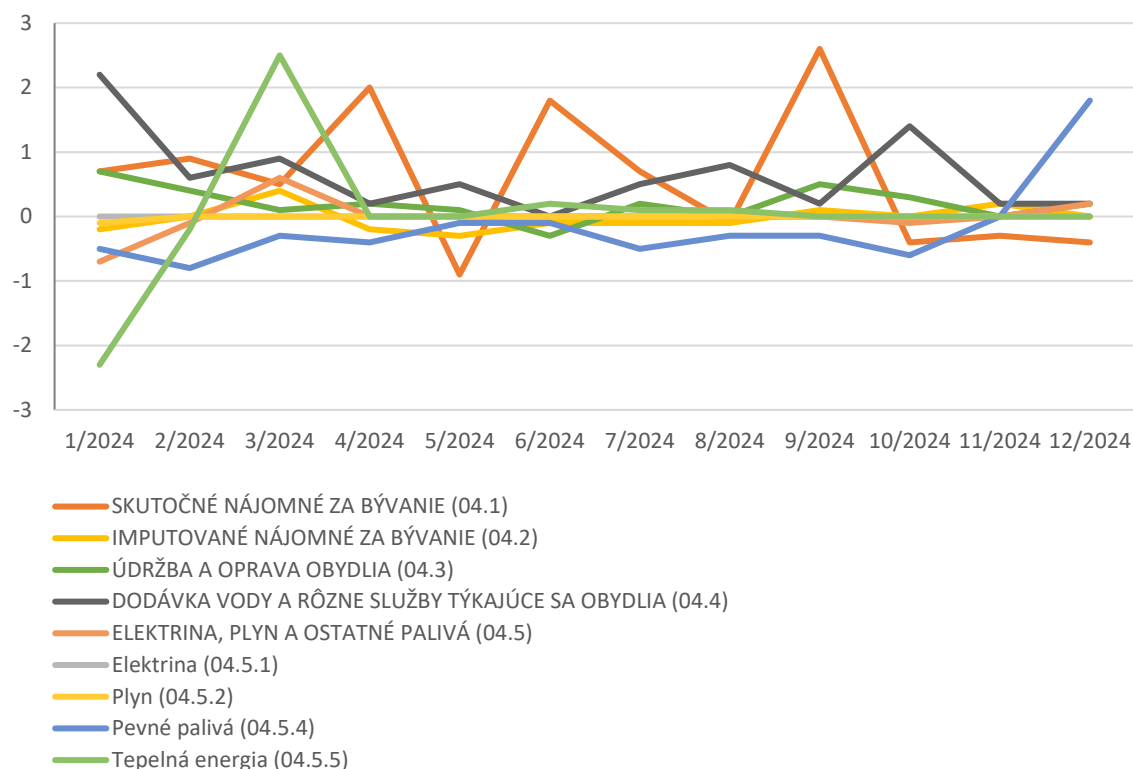
Tempo vývoja rastu cien v oblasti odevov a obuvi sa v rokoch 2023 a 2024 vyznačovalo výraznou sezónnosťou a častými výkyvmi. V segmente odevov boli pozorované pravidelné poklesy cien najmä v zimných a letných mesiacoch, zatiaľ čo jarne a jesenné obdobia zaznamenali nárasty. Hotové odevy vykazovali podobný trend, pričom najvýraznejší nárast bol v marci 2023 (+2,2 %) a októbri 2024 (+1,3 %). Doplnky a opravy odevov rástli nerovnomerne, občas prudšie — napr. vo februári 2023 (+2,4 %) či marci 2024 (+2,6 %).

V oblasti obuvi bolo tempo vývoja rastu cien podobne volatilné. Topánky a iná obuv mali viacero poklesov počas jari a leta 2023 aj 2024, najmä v januári 2024 (–1,4 %) a júli 2023 (–1,8 %), pričom vyššie tempo rastu sa prejavilo najmä v jesenných mesiacoch. Opravy a požičiavanie obuvi rástli len minimálne a pomerne stabilne, s výkyvmi najviac do +1,8 %.

Celkovo išlo o segment s vysokou dynamikou cien, ovplyvnený sezónnymi výpredajmi, módnymi cyklami a špecifickým správaním spotrebiteľov.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente bývania za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Tempo rastu cien v oblasti bývania, energií a komunálnych služieb bolo počas roka 2024 celkovo veľmi mierne, s minimálnymi medzimesačnými zmenami a bez výrazných cenových šokov. V kategórii bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá kolísalo tempo rastu cien od $-0,1\%$ do $+0,5\%$, pričom najvýraznejšie zrýchlenie nastalo v marci ($+0,5\%$) a septembri ($+0,3\%$). Vývoj bol do značnej miery ovplyvnený stabilnými cenami energií a miernym kolísaním nájomného a služieb spojených s bývaním.

Tempo rastu cien skutočného nájomného sa najviac zrýchlo v apríli ($+2,0\%$) a septembri ($+2,6\%$), čo zrejme súvisí so sezónnosťou na trhu nájomného bývania. Ostatné mesiace sa vyznačovali len miernymi zmenami, pričom v máji, októbri, novembri a decembri sa tempo vývoja nájomného dočasne spomalilo až do záporných hodnôt. Imputované nájomné, ktoré odhaduje náklady na bývanie pre vlastníkov, vykazovalo veľmi stabilné tempo rastu, väčšinou blízke nule alebo mierne záporné.

Položky spojené s údržbou a opravami obydla (materiály a služby) rástli len mierne, prevažne v rozsahu $\pm 0,5\%$ mesačne, bez výraznejších výkyvov. Služby na údržbu obydla boli o niečo dynamickejšie ako materiály, najmä v marci a septembri. Tempo rastu cien v oblasti dodávky vody a služieb týkajúcich sa obydla bolo nerovnomerné – k výraznému zrýchleniu došlo v januári ($+2,2\%$) a októbri ($+1,4\%$), najmä v dôsledku skokového zvýšenia cien zberu smetí a odpadových vôd, ktoré sú obvykle upravované raz ročne.

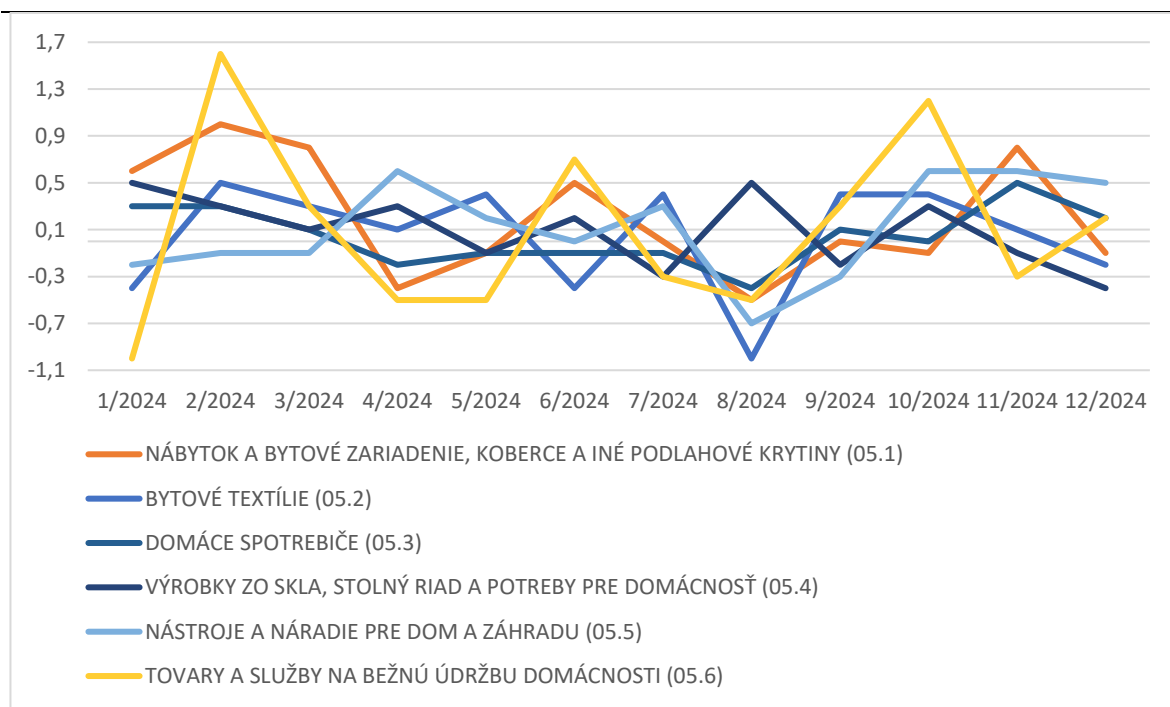
V segmente elektriny, plynu a palív zostávalo tempo rastu cien počas roka takmer nulové. Ceny elektriny sa nemenili, tempo vývoja cien plynu sa pohybovalo blízko nuly s miernym poklesom v prvom polroku,

kým ceny tepelnej energie sa po decembrovom prepade v roku 2023 sa v roku 2024 stabilizovali. Výnimkou bol mierny nárast cien tepla v decembri (+1,8 %).

Celkovo možno konštatovať, že tempo rastu cien v oblasti bývania bolo v roku 2024 utlmené, bez zásadných šokov. Najväčší vplyv na medzimesačné zmeny mali sezónne úpravy nájomného a regulované ceny komunálnych služieb, zatiaľ čo ceny energií zostali prakticky nemenné.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente nábytku, bytového zariadenia a bežnej údržby domácnosti za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 bol v segmente nábytku, bytového zariadenia a bežnej údržby domácnosti zaznamenaný prevažne mierny a stabilný vývoj cien. Ceny nábytku a bytového zariadenia kolísali v malých hraniciach, s miernymi nárastmi v úvode roka, napríklad vo februári (+1,0 %) a októbri (+0,8 %), pričom niektoré letné mesiace priniesli mierne poklesy, ako august (-0,5 %).

Bytové textílie vykazovali väčšiu cenovú volatilitu, pričom v apríli a júli zaznamenali rasty +0,1 % a +0,4 %, no v auguste došlo k výraznejšiemu poklesu až o -1,0 %.

Domáce spotrebiče, veľké aj malé, sa počas roka pohybovali prevažne v pásme stability, s miernymi výkyvmi. Veľké domáce spotrebiče mali mierne poklesy v jarných mesiacoch, zatiaľ čo malé spotrebiče rástli v októbri (+0,3 %) a novembri (+0,6 %), pričom august bol naopak slabší so znížením o 0,6 %.

Služby opravy domácich spotrebičov vykazovali mierne výkyvy bez výrazného trendu, pričom koniec roka priniesol malé pozitívne zmeny (+0,5 % v decembri).

Vývoj cien výrobkov zo skla, stolného riadu a potrieb pre domácnosť bol stabilný s minimálnymi zmenami.

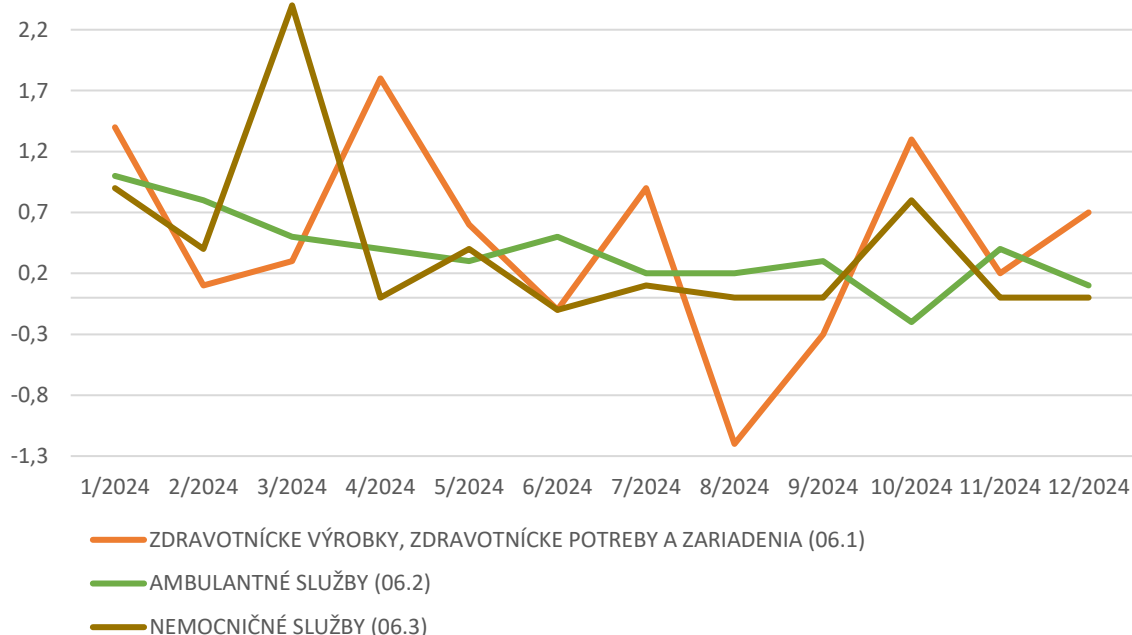

Nástroje a náradie pre dom a záhradu zaznamenali mierne výkyvy, s nárastmi v prvých mesiacoch roka a poklesmi v lete, napríklad august $-1,2\%$.

Tovary a služby na bežnú údržbu domácnosti sa vyvíjali s miernou dynamikou, s niekoľkými kolísaniami, ale celkovo s miernym rastom v posledných mesiacoch roka.

Celkovo bol rok 2024 v tomto segmente charakterizovaný nízkou infláciou, bez výrazných sezónnych výkyvov, pričom ceny nábytku a bytového zariadenia zostali stabilné, zatiaľ čo niektoré kategórie, ako bytové textilie a nástroje, zaznamenali väčšiu volatilitu. Tento vývoj odrážal vyrovnaný dopyt a ponuku v domácnostiach a mierne fluktuácie v nákladoch na výrobu a služby údržby.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente zdravotníctva za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠU SR

Tempo rastu cien v oblasti zdravotníctva v roku 2024 sa vyvíjalo mierne a prevažne stabilne s niekoľkými krátkodobými výkyvmi. Celkové tempo rastu cien zdravotníckych tovarov a služieb bolo najvyššie v januári ($+1,3\%$) a apríli ($+1,3\%$), pričom vo zvyšných mesiacoch oscilovalo medzi hodnotami $+0,1\%$ až $+0,6\%$. V auguste a septembri došlo k prechodnému spomaleniu ($-0,7\%$, resp. $+0,1\%$).

V rámci zdravotníckych výrobkov rástlo tempo cien farmaceutických výrobkov najvýraznejšie v januári ($+1,6\%$) a októbri ($+1,4\%$), zatiaľ čo v auguste ($-1,4\%$) zaznamenalo výrazný pokles. Ostatné zdravotnícke výrobky a terapeutické pomôcky vykazovali počas roka minimálne zmeny, prevažne v rozsahu $\pm 0,5\%$.

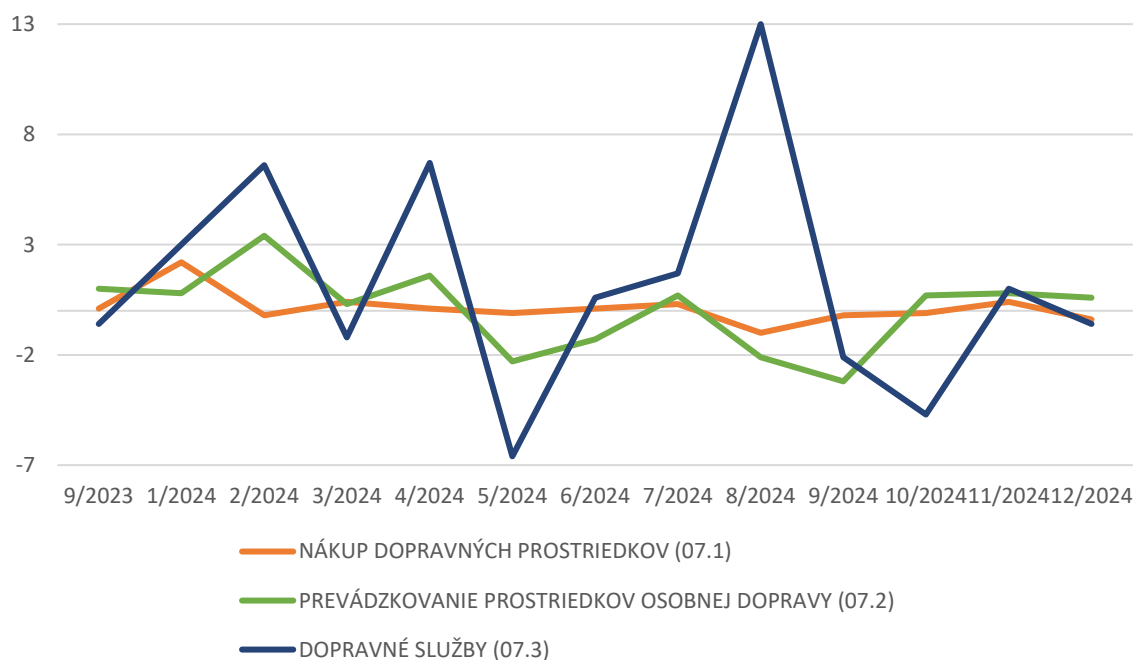
Tempo rastu cien ambulantných služieb bolo stabilné, najvýraznejší rast nastal v januári ($+1\%$) a februári ($+0,8\%$), po ktorom nasledovalo postupné spomaľovanie. V októbri sa tempo dokonca mierne znížilo ($-0,2\%$), čo bolo spôsobené poklesom cien lekárskeho služieb ($-0,8\%$).

Ceny nemocničných služieb rástli najviac v marci (+2,4 %), čo predstavovalo najvýraznejší mesačný nárast v rámci celého sektora zdravotníctva. V ostatných mesiacoch bol vývoj cien v nemocniciach stabilný, najčastejšie bez zmeny.

Celkovo možno konštatovať, že tempo rastu cien v zdravotníctve bolo v roku 2024 tlmené, s najvyšším nárastom cien na začiatku roka a prechodnými výkyvmi v polovici roka. V porovnaní s rokom 2023, keď boli rastové impulzy silnejšie najmä pri ambulantných službách a farmaceutických výrobkoch, bol vývoj v roku 2024 pokojnejší a menej volatilný.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente dopravy za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Tempo vývoja rastu cien v oblasti dopravy v roku 2024 bolo výrazne kolísavé, s prudkými nárastmi aj poklesmi v jednotlivých mesiacoch a podkategóriách. Celkové tempo rastu cien dopravy zaznamenalo najvyšší nárast vo februári (+3,4 %) a apríli (+2,4 %), pričom najväčší pokles nastal v máji (-2,9 %) a septembri (-2,4 %). Kľúčovým faktorom výkyvov boli najmä ceny palív a leteckej dopravy.

Tempo rastu cien pri nákupe dopravných prostriedkov bolo na začiatku roka zvýšené (+2,2 % v januári 2024), no počas roka stagnovalo alebo mierne kolísalo, pričom v auguste zaznamenalo pokles (-1 %). Motorové vozidlá nasledovali podobný trend, zatiaľ čo ceny bicyklov a motocyklov sa pohybovali len mierne.

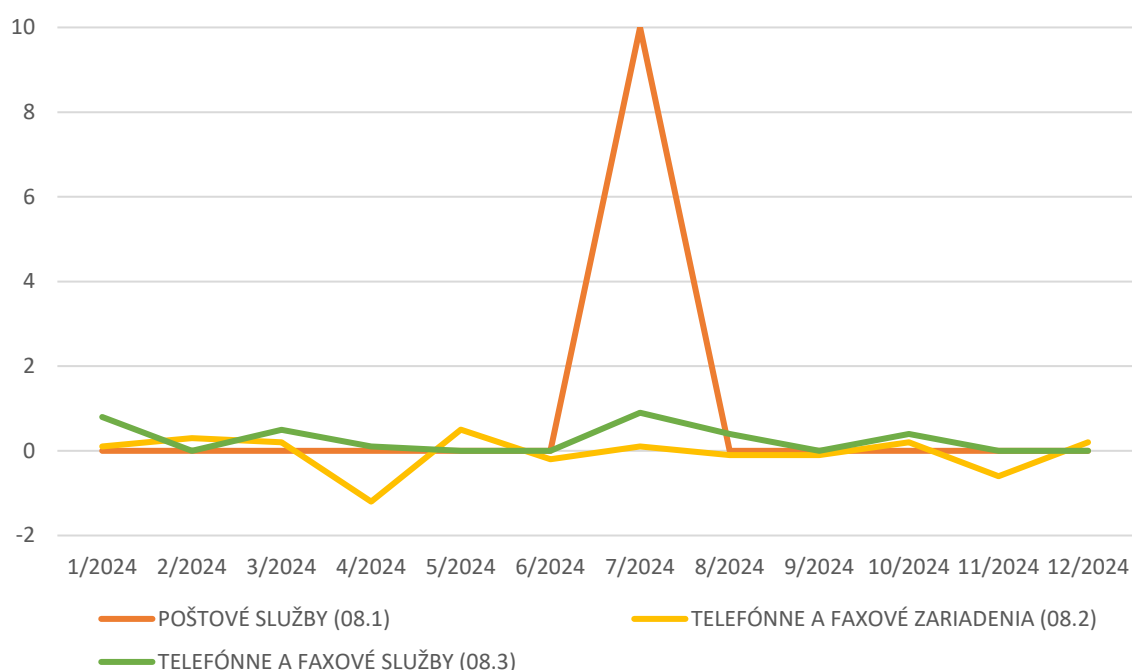
Prevádzkovanie prostriedkov osobnej dopravy bolo ovplyvnené najmä vývojom cien palív a mazadiel, ktoré v niektorých mesiacoch rástli výrazne (napr. február +4,5 %) a inokedy prudko klesali (máj -3,1 %, september -4,4 %). Údržba a oprava vozidiel zaznamenávala stabilnejšiu rast, väčšinou v rozsahu +0,1 % až +1,1 %.

Najvýraznejšie výkyvy však zaznamenalo tempo rastu cien dopravných služieb, najmä v leteckej doprave. V apríli došlo k extrémnemu nárastu (+84,1 %), v auguste (+60,9 %) a v novembri (+14,8 %), zatiaľ čo v marci (–13,3 %), máji (–48,5 %) a októbri (–42,2 %) nastali prudké prepady. Ostatné druhy dopravy, ako železničná a cestná, sa vyvíjali stabilne, často bez zmeny.

Celkovo možno konštatovať, že tempo vývoja rastu cien v doprave bolo v roku 2024 vysoko volatilné a citlivo reagovalo na sezónne a trhové impulzy, najmä v oblasti palív a leteckej dopravy.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente poštových služieb a spojov za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Tempo vývoja rastu cien v oblasti poštových služieb a spojov sa v rokoch 2023 a 2024 vyznačovalo relatívne stabilným priebehom s niekoľkými výraznejšími výkyvmi. Najmarkantnejší nárast nastal v marci 2023 (+18 %) a júli 2024 (+10 %) v rámci poštových služieb, čo predstavuje jednorazové skokové úpravy cien. Vo zvyšných mesiacoch sa ceny poštových služieb nemenili a nevykazovali trendový vývoj.

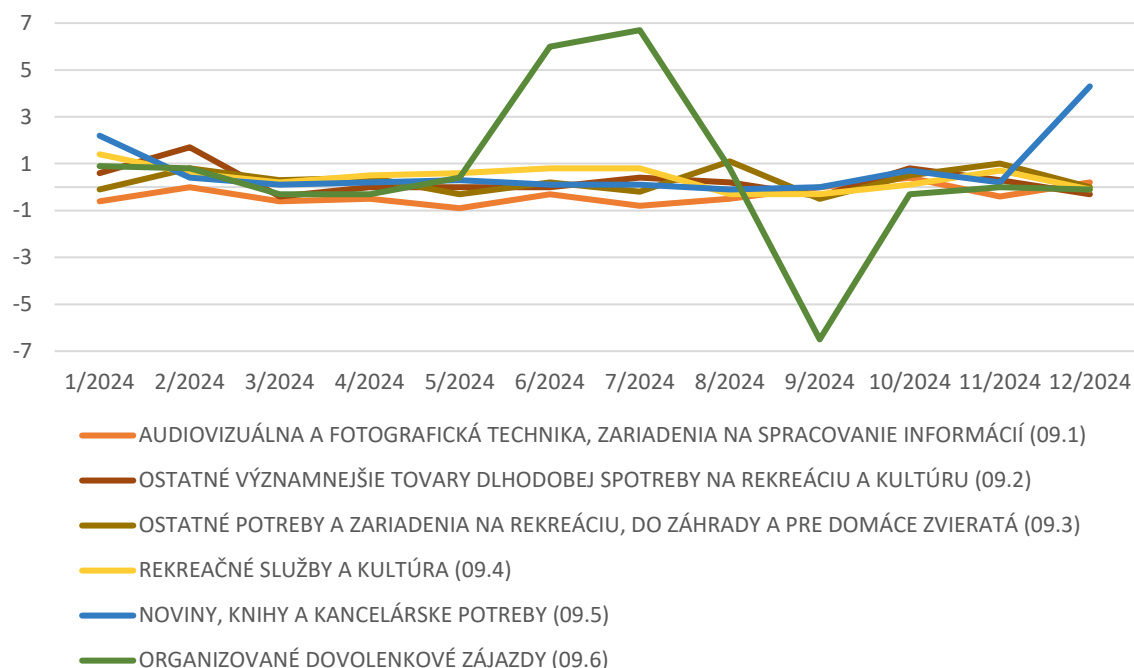
V oblasti telefónnych a faxových zariadení bolo tempo vývoja rastu cien mierne a striedalo sa medzi kladnými a zápornými hodnotami. Najväčší pokles nastal v apríli 2024 (–1,2 %), kým ostatné mesiace zaznamenali len nevýrazné zmeny.

Telefónne a faxové služby sa vyvíjali plynulejšie, pričom nárasty boli zaznamenané najmä v marci 2023 (+2,6 %), júli 2024 (+0,9 %) a niektorých ďalších mesiacoch s miernym prírastkom. V ostatných obdobiach tempo rastu cien ostalo minimálne alebo nulové.

Celkovo možno vývoj v tejto oblasti charakterizovať ako stabilný s ojedinělými cenovými zásahmi, ktoré boli skôr výnimočné a nesledovali pravidelný trend.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente rekreácie a kultúry za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Tempo vývoja cien v segmente rekreácie a kultúry počas roku 2024 bolo charakteristické miernym rastom, ktorý bol ovplyvnený sezónnymi výkyvmi. Najvýraznejšie zmeny zaznamenali služby a organizované dovolenkové zájazdy, ktoré vykazovali výraznú sezónnosť, zatiaľ čo technické zariadenia a tlačoviny mali prevažne stabilný alebo mierne klesajúci cenový vývoj.

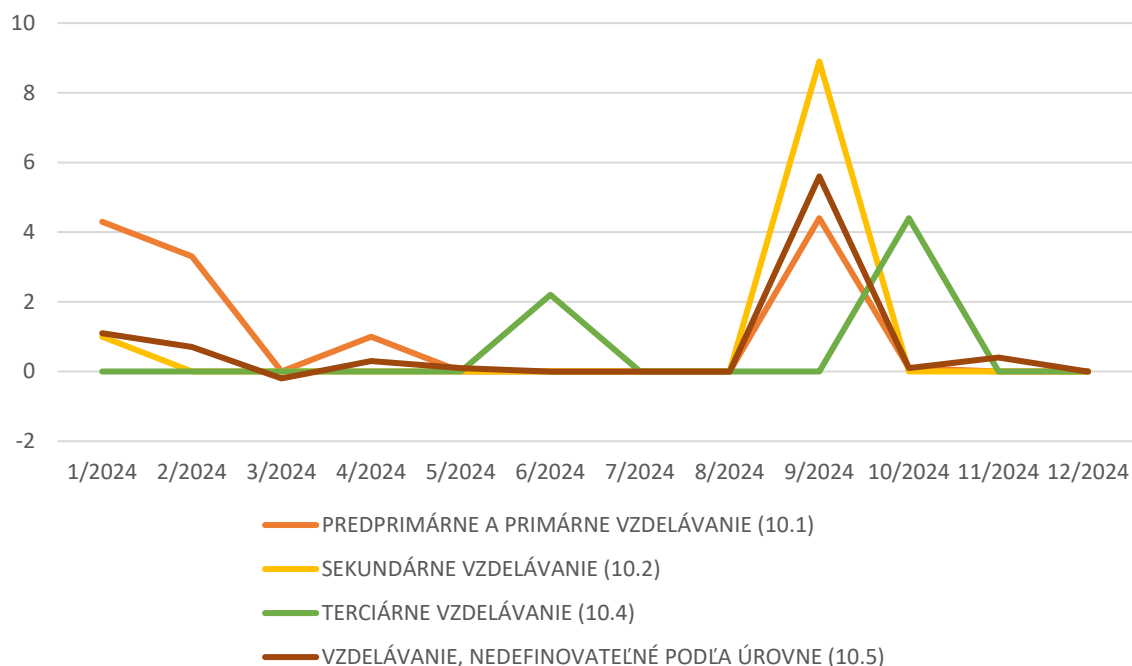
Audiovizuálna technika a zariadenia na spracovanie informácií zaznamenali počas väčšiny roka pokles cien, najmä v mesiacoch máj (−1,6 %) a júl (−1,9 %), pričom mierne nárasty boli viditeľné pred sviatkami v decembri (+0,8 %). Významné cenové výkyvy boli taktiež zaznamenané pri hrách, hračkách a potrebách pre záhradu a domáce zvieratá. Ceny veterinárnych služieb v novembri 2024 vzrástli výrazne o +5,8 %, zatiaľ čo ceny ostatných položiek v tejto skupine vykazovali značnú volatilitu.

Rekreačné a kultúrne služby rástli priebežne počas roka, s najvyššími nárastmi v decembri (+4,3 %) a miernejším rastom v júli (+0,8 %). Tlačoviny a knihy si udržiavali cenovú stabilitu, s výnimkou októbra, kedy ceny kníh vzrástli o +3,4 %. Vývoj cien organizovaných dovolenkových zájazdov bol výrazne sezónny – počas letných mesiacov došlo k prudkému nárastu (+8,2 % v júli), zatiaľ čo po sezóne nasledoval pokles (−5,6 % v septembri).

Celkovo je segment rekreácie a kultúry charakteristický premenlivým cenovým vývojom, ktorý odráža sezónny dopyt, štruktúru výdavkov domácností a dostupnosť služieb počas prázdnin a sviatkov.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente vzdelávania za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

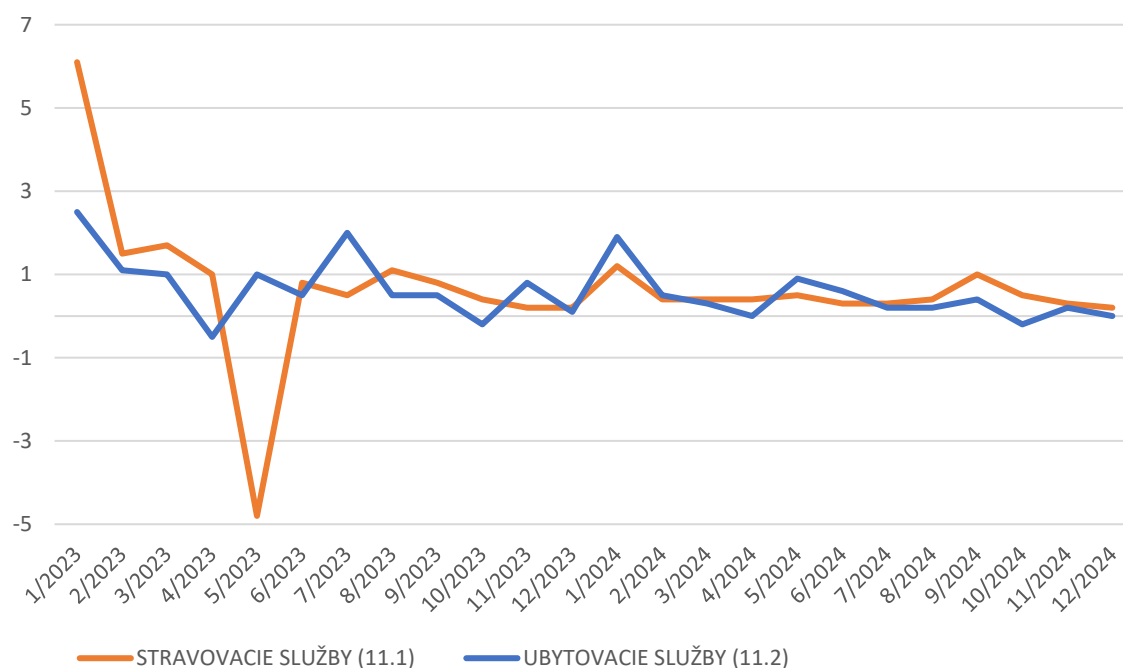
Rok 2024 vo vzdelávacom sektore priniesol epizodické, no výrazné cenové nárasty, ktoré boli najvýraznejšie koncentrované do začiatku školského roka. V septembri 2024 ceny predprimárneho a primárneho vzdelávania vzrástli o +4,4 %, pričom sekundárne vzdelávanie zaznamenalo ešte výraznejší nárast o +8,9 %. Tieto skoky boli spôsobené najmä zvýšením školného, poplatkov za stravu a poplatkov za mimoškolské aktivity.

Terciárne vzdelávanie sa v roku 2024 prejavilo výraznejším nárastom cien v júni (+2,2 %), čo môže byť spojené so zavedením nových poplatkov alebo zmenami vo financovaní vysokých škôl. Naopak, vzdelávacie aktivity mimo štandardných úrovní, ako sú jazykové kurzy či iné mimoformálne vzdelávanie, si zachovali relatívnu cenovú stabilitu, hoci v septembri 2024 došlo k nárastu o +5,6 %, reflektujúcemu zvýšený záujem v tomto období.

Celkovo vzdelávací sektor v roku 2024 vykazoval nízku frekvenciu cenových zmien, avšak s výraznými výkyvmi v kľúčových mesiacoch, ktoré boli úzko späté s akademickým kalendárom a rozhodnutiami poskytovateľov vzdelávacích služieb.

Tempo rastu cenového vývoja v segmente reštaurácií a ubytovacích zariadení za rok 2024 (medzimesačné zmeny v %)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

V roku 2024 pokračoval v segmente reštaurácií a hotelov mierny, no stabilný rast cien. V oblasti stravovacích služieb sa ceny zvyšovali takmer každý mesiac, prevažne tempom medzi +0,2 % až +0,6 %. Najvýraznejší mesačný nárast zaznamenal január (+1,2 %), čo pravdepodobne súviselo s prechodom na nové cenníky a rastom vstupných nákladov. Reštaurácie a kaviarne rástli rovnomerne, väčšinou v intervale +0,4 % až +0,7 % mesačne, bez výrazných výkyvov.

Ceny v závodných jedálňach boli volatilnejšie — vo februári, marci a júli rástli len o +0,1 %, no v septembri sa prejavil prudký nárast až o +2,5 %.

V segmente ubytovacích služieb bol vývoj miernejší. Po silnejšom januári (+1,9 %) nasledovali stabilné prírastky v rozmedzí +0,2 % až +0,9 %, s menšími výkyvmi počas leta a jesene. Negatívny vývoj sa objavil len výnimočne, keď v októbri ceny mierne klesli (-0,2 %).

Celkovo bol rok 2024 v segmente reštaurácií a hotelov charakterizovaný nízkou, no pretrvávajúcou infláciou, bez výraznej sezónnej dynamiky. Rast cien bol výraznejší v reštauračných službách, zatiaľ čo ubytovanie zostalo relatívne stabilné. Tento vývoj odrážal pozvoľný návrat spotrebiteľského dopytu a mierny rast prevádzkových nákladov.

2.7. Zhrnutie cenového vývoja

V roku 2024 došlo na Slovensku k výraznému spomaleniu inflácie, pričom celková inflácia dosiahla úroveň 2,8 % a potravinová inflácia 2,5 %. Tento pokles oproti predchádzajúcemu roku bol výsledkom stabilizácie cien energií a agro komodít, ako aj postupného návratu trhu k rovnováhe po predchádzajúcich turbulentných obdobiach. Dynamika cien potravín sa zmiernila, čo sa prejavilo aj poklesom ziskového rozpätia v potravinovej vertikále. Hlavným zdrojom cenových tlakov sa stali najmä mzdové náklady a klimatické faktory.

Medzinárodné porovnania ukázali, že Slovensko si udržalo jednu z najnižších cenových hladín potravín v rámci EÚ, keď ceny dosahovali 83,4 % priemeru Únie. Ceny mäsa a mliečnych výrobkov boli nižšie ako v okolitých krajinách, avšak niektoré komodity, ako chlieb, vajcia či syr Eidam, zostávali drahšie. Nová metodika zberu údajov cez pokladničné skenery umožnila presnejšie zachytenie reálnych cien, vrátane zliav.

Vývoj pomeru spotrebiteľských a odbytových cien signalizoval znižovanie obchodných marží, najmä v prvej polovici roka. Druhá polovica bola charakteristická väčšou cenovou volatilitou, avšak bez náznakov mimoriadneho trhového zlyhania. Medziročne najviac zdraželo čerstvé maslo (o 45 %) a vajcia (o 19,8 %), naopak, výrazne zlacnel cukor (o 31 %).

Zvýšenie minimálnej mzdy na 750 € a reálny rast miezd o 3,7 % prispeli k zlepšeniu kúpnej sily obyvateľstva. Slovensko však naďalej zostáva výrazne potravinovo závislé od dovozu a citlivo reaguje na globálne výkyvy cien a klímy.

Ceny pohonných látok, energií a alternatívnych palív sa vyvíjali stabilne, bez výrazných výkyvov, čo prispelo k predvídateľnosti nákladov v doprave aj poľnohospodárskej výrobe. Stabilizovaný bol aj vývoj cien v ďalších sektoroch ako bývanie, zdravotníctvo, školstvo či reštauračné a hotelové služby.

	Priemerný medziročný vývoj (rok 2024/2023)
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE (01)	2,5%
ODEVY A OBUV (03)	2,9%
POŠTY A SPOJE (08)	4,4%
BÝVANIE, VODA, ELEKTRINA, PLYN A INÉ PALIVÁ (04)	0,5%
DOPRAVA (07)	3,2%
ZDRAVOTNÍCTVO (06)	6,8%
NÁBYTOK, BYTOVÉ ZARIADENIE A BEŽNÁ ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI (05)	2,2%
REKREÁCIA A KULTÚRA (09)	1,8%
VZDELÁVANIE (10)	10,5%
REŠTAURÁCIE A HOTELY (11)	5,1%
ROZLIČNÉ TOVARY A SLUŽBY (12)	4,3%

3. Uplatňovanie zákona o cenách

V roku 2024 sa ministerstvo zameralo v záujme zachovania cenovej stability na sledovanie cenového vývoja na oblasť potravín ako kľúčového segmentu z dôvodu inflačného vývoja, ktorý v poslednom období v dôsledku pandémie COVID-19 a vojny na Ukrajine oslabil cenovú stabilitu a spôsobil celosvetový rast cien aj v eurozóne. Prostredníctvom pravidelného vykonávania analýz cenového vývoja základných druhov potravín, žiadostí o cenové informácie od predávajúcich potravín vyhodnocuje aktuálny vývoj cien v tejto oblasti.

V rámci uplatňovania zákona o cenách ministerstvo vytvára nový informačný systém pre potreby plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona o cenách a zjednodušenie informovanosti pre potreby vlády ako aj širokej verejnosti. Súčasťou tohto systému je aj pripravované štátne webové sídlo na zverejňovanie cenových informácií o vybraných tovaroch v súčasnosti zamerané na oblasť potravín a v budúcnosti, pri nepriaznivých cenových výkyvoch, môže dôjsť k doplneniu iných dôležitých tovarov. Pre predajcov bude štátom vytvorené spoločné miesto, kde budú vybrané predávané tovary sústredené. Tomuto kroku v roku 2024 predchádzala novelizácia zákona o cenách na vytvorenie legislatívneho rámca.

Doterajšie sledovanie cenového vývoja vyústilo do vyššie spomínaného pravidelného vykonávania analýz základných druhov potravín, ktoré sú predkladané vláde na pravidelnej báze a zverejňované na stránke ministerstva a v budúcnosti budú súčasťou novej formy cenového informačného systému.

Cenový vývoj v prevažnej miere neodôvodňoval využiť zákonne nástroje na priame zásahy do trhového prostredia, ale vzhľadom na dôležitosť udržania cenovej stability a dostupnosti základných potravín ministerstvo uplatňuje navrhnuté opatrenia s využitím zákonných nástrojov, ktoré boli ukotvené v uznesení vlády SR č. 732 z 20. decembra 2023.

Analýza cenového vývoja základných druhov potravín

Zákonom číslo č. 279/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.8.2023 bola ustanovená povinnosť ministerstva vykonať analýzu cenového vývoja základných druhov potravín.

Ministerstvo predložilo 17.8.2023 vláde analýzu č. 1/2023 ktorá bola vzatá na vedomie vládou na jej 14. schôdzi dňa 6.9.2023. Nasledovala analýza č. 2/2023 ktorá bola vzatá na vedomie vládou 20.12.2023 a vyplývala z uznesenia vlády SR č. 575 z 2. novembra 2023.

Uznesenie vlády SR č. 575 z 2. novembra 2023

Týmto uznesením vláda v bode B.2. uložila ministrovi financií zabezpečiť dodatočné vykonanie analýzy cenového vývoja základných druhov potravín podľa § 23h zákona o cenách a v bode B.3. predložiť na rokovanie vlády na schválenie navrhnuté opatrenia, ak sa v analýze preukáže pretrvávajúce mimoriadne tržovej situácie s priamym vplyvom na ceny základných potravín na tuzemskom trhu ohrozujúcim cenovú stabilitu alebo dostupnosť základných potravín.

Stručný popis záverov analýzy č. 2/2023:

- v súčasnosti nie je ohrozená dostupnosť a spotreba základných potravín;

- súčasný vývoj neodôvodňuje priamu cenovú reguláciu konkrétnych druhov potravín, ale vzhľadom na dôležitosť udržania cenovej stability a dostupnosti základných potravín ministerstvom boli navrhnuté konkrétne opatrenia s využitím zákonných nástrojov, ktoré boli ukotvené v uznesení vlády SR č. 732 z 20.decembra 2023.

Opatrenia :

1. Vykonalenie cenovej kontroly u predávajúcich vybraných druhov potravín v maloobchode.
2. Vyžiadanie cenových informácií v rozsahu výkazu ziskov a strát na pravidelnej báze.
3. Vyžiadanie cenových informácií a cenovej evidencie vybraných druhov potravín na účely ich preskúmania.
4. Doplňenie informačného systému zriadením webového sídla na porovnanie cien potravín predávajúcich v maloobchode.
5. Zváženie potreby posilnenia cenových orgánov po personálnej, informačno-technologickej a organizačnej stránke.

Uznesenie vlády SR č. 732 z 20.decembra 2023

Na základe tohto uznesenia ministerstvo priebežne vypracováva Analýzy cenového vývoja základných druhov potravín. Ich cieľom je sledovať cenový vývoj základných druhov potravín a v prípade existencie mimoriadnej trhovej situácie s priamym vplyvom na ich ceny na tuzemskom trhu, ohrozenia cenovej stability, resp. dostupnosti základných potravín, navrhnúť opatrenia na riešenie tejto mimoriadnej situácie.

Analýzy cenového vývoja základných druhov potravín predložené vláde v 2024

č. analýzy:	Vychádza z uznesenia vlády	Vzatá na vedomie vládou SR:	Spracované obdobie
3/2024	č. 732/2023 z 20. decembra 2023	na 24. schôdzi dňa 20.03.2024	11/2023 – 1/2024
4/2024	č. 732/2023 z 20. decembra 2023	na 40. schôdzi dňa 26.06.2024	2 - 4/2024
5/2024	č. 732/2023 z 20. decembra 2023	na 52. schôdzi dňa 02.10.2024	5- 7/2024
6/2024	č. 732/2023 z 20. decembra 2023	na 67. schôdzi dňa 15.01.2025	8 – 10/2024
7/2025	č. 732/2023 z 20. decembra 2023	na 83. schôdzi dňa 02.04.2025	11/2024 - 1/2025

Vývoj cien v roku 2024 ovplyvňovala kombinácia domácich a medzinárodných faktorov. Geopolitické napätie, klimatické extrémny, vývoj cien energií a ziskovosť subjektov v potravinovej vertikále formovali dynamiku cien na rôznych úrovniach dodávateľského reťazca.

Z doterajších analýz vyplýva, že hoci boli zaznamenané čiastkové cenové výkyvy pri niektorých druhoch potravín, aktuálny vývoj cien základných druhov potravín je primeraný a neodôvodňuje zavedenie priamej cenovej regulácie. Analýzy zároveň poskytli odporúčania na prijatie systematických opatrení na podporu cenovej dostupnosti potravín v strednodobom horizonte medzi ktoré patrila legislatívna úprava zníženia sadzby DPH na vybrané potraviny (5 %) a ostatné potraviny (19 %), či vytvorenie web portálu cenyslovensko.sk s cieľom podporiť zdravú konkurenciu medzi predajcami potravín.

Cieľom materiálu je priniesť ucelený pohľad na vývoj cien potravín v priebehu roka 2024, s dôrazom na identifikáciu trendov, vývoj inflácie, ako aj širších súvislostí, ktoré formujú vývoj cien základných druhov potravín na Slovensku.

4. Koncepcia cenovej politiky a jej plnenie

Podľa § 20 ods. 2 písm. a) zákona o cenách ministerstvo vypracováva koncepciu cenovej politiky, predkladá ju vláde do desiatich mesiacov od jej vymenovania a zabezpečuje jej uskutočňovanie; ak vznikne mimoriadna trhovú situácia s priamym vplyvom na ceny tovarov vypracováva koncepciu cenovej politiky, predkladá ju vláde Slovenskej republiky a zabezpečuje jej uskutočňovanie.

Koncepcia cenovej politiky Slovenskej republiky bola prvý krát koncipovaná v roku 1999 ako súčasť projektu zameraného na riešenie makroekonomickej nerovnováhy a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky a neoddeliteľná súčasť komplexu úloh potrebných na stabilizáciu hospodárstva a naštartovanie hospodárskeho rastu v podmienkach otvorenej trhovej ekonomiky.

V zmysle zákona o cenách a Programového vyhlásenia vlády ministerstvo vypracovalo a predložilo v auguste 2024 vláde Koncepciu cenovej politiky na roky 2024 – 2027 (ďalej len „koncepcia“). Koncepcia bola vypracovaná na základe vyžiadaných podkladov relevantných subjektov, ktoré sú podľa zákona o cenách cenovými orgánmi.

Koncepcia je dokumentom ktorý odráža základné aspekty a prístup k cenovej politike v trhovej ekonomike. Vo vypracovanom materiáli boli posudzované rozhodujúce kritéria v cenovej politike relevantnými subjektami, ich zákonné kompetencie, hodnotené ďalšie možné postupy v oblasti cenovej politiky a sú v nej uvedené opatrenia, ktoré prispievajú k stabilizácii hospodárstva a jeho rastu v podmienkach otvorenej trhovej ekonomiky. Koncepcia korešponduje so smerovaním cenovej politiky štátu ako verejnej autority pri dosahovaní väčšej cenovej stability a snahe zvýšiť mieru reakcie verejnej politiky v oblasti cien a cenových orgánov na extrémne nežiaduci cenový vývoj životne dôležitých tovarov.

Koncepcia sumarizuje strategické ciele ako kľúčový determinant na zavádzanie zmien, efektívne dosiahnutie cieľov vyplývajúcich z identifikovaných hrozieb po analyzovaní a vyhodnotení všetkých získaných cenových informácií. Úlohou na nasledujúce obdobie 2024 – 2027 je plnenie cieľov s využitím všetkých dostupných metód a zákonom ustanovených kompetencií cenových orgánov.

Prehľad strategických cieľov cenových orgánov na roky 2024 - 2027

Cenový orgán	Cieľ
ministerstvo financií	zriadenie cenového oddelenia na realizáciu legislatívneho rámca, zber dát, analyzovanie a monitoring a vyhodnocovanie cenového vývoja
	zriadenie webového sídla na zverejňovanie cenových informácií o vybraných tovaroch
	vytvorenie legislatívneho rámca na zverejnenie cenových informácií o vybraných tovaroch
	pravidelné vykonávanie cenových analýz základných druhov potravín
	z výstupov získaných a analyzovaných dát vydávať odporúčania vláde na zavedenie opatrení proti prípadnému nežiadúcemu cenovému vývoju
ministerstvo zdravotníctva	príprava aktualizácie katalógu zdravotných výkonov
	pokračovať v zavádzaní a rozširovaní klasifikačného systému diagnosticko-terapeutických skupín – SK-DRG do priamych úhrad
	nastavenie plánu postupnej implementácie katalógu zdravotných výkonov
ministerstvo dopravy	vytvorenie udržateľného modelu stanovovania cien nájmu bytov vo verejnom sektore
ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	analyzovať inflačný vývoj a sledovať aktuálne ceny základných druhov potravín na zistenie existencie mimoriadnej trhovej situácie s priamym vplyvom na ceny základných potravín na tuzemskom trhu ohrozujúcim cenovú stabilitu a dostupnosť základných potravín
vyššie územné celky	príprava a vytvorenie jednotnej koncepcie regulácie služieb autobusových staníc poskytovaných pre dopravcov
Slovenská obchodná inšpekcia	výkon cielených cenových kontrol potravín na ochranu spotrebiteľov pred neprimerane vysokými cenami
	analýza cenového vývoja v sledovanej oblasti za účelom využitia získaných dát na prijatie primeraných opatrení v spolupráci s ostatnými cenovými orgánmi
	zriadenie špecializovaného organizačného útvaru pre cenové kontroly - na realizáciu zberu dát, analyzovanie, monitoring a vyhodnocovanie

	cenového vývoja základných druhov potravín v časti potravinovej vertikály „MALOOBCHOD“
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	zameranie sa na udržanie primeraných cien pre koncových odberateľov energií
	dosiahnutie takých cien – taríf v energetickej oblasti, aby priemysel a podnikateľský sektor na Slovensku bol konkurencieschopný v podmienkach Európskej únie

Z hľadiska makroekonomického i mikroekonomického aspektu koncepcia udáva za vhodné naďalej pokračovať v nastúpenom trende, korešpondujúcom s pravidlami Európskej únie, a konštatuje že nie sú dôvody na zmenu cenovej politiky. Tento názor ministerstvo financií opiera aj o stanoviská oslovených subjektov, ktoré nesmerujú k zmene súčasného systému cenovej politiky Slovenskej republiky. Preto je žiaduce, aby jednotlivé vecne príslušné rezorty, ako aj ďalšie ústredné orgány štátnej správy v prvom rade problémy analyzovali a nadväzne predložili príslušné legislatívne návrhy na zmenu všeobecne záväzných právnych predpisov patriacich do ich kompetencie.

5. Opatrenia na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja a návrhy opatrení vo verejnej politike v oblasti cien

Cenový vývoj v prevažnej miere neodôvodňoval potrebu využiť zákonne nástroje na priame zásahy do trhového prostredia, ale vzhľadom na dôležitosť udržania cenovej stability a dostupnosti základných potravín ministerstvo uplatňuje navrhnuté opatrenia uvedené v časti 3 tejto správy s využitím zákonných nástrojov, ktoré boli ukotvené v uznesení vlády SR č. 732 z 20. decembra 2023.

Na aktívne ovplyvňovanie regulačnej funkcie trhu je žiaduce sústavné monitorovanie cenového vývoja, zber analytických dát o vývoji cien, sledovaním, analyzovaním, vyhodnocovaním inflačného vývoja a zameraním sa na udržanie primeraných cien, umožní navrhovať opatrenia na zabezpečenie dostupnosti. Cenová stabilita pomáha chrániť spotrebiteľov pred prudkým nárastom cien a zaisťuje, že rastúce náklady na život sú udržateľné pre všetkých občanov. Prispieva k dôvere v hospodárstvo zo strany občanov, podnikov a investorov. Stabilné ceny a nízka inflácia podporujú stabilitu a dôveru v dlhodobú perspektívu a stimulujú investície a rast.

V prípade neúmerneho a kontinuálneho zvyšovania spotrebiteľských cien bude potrebné zvažovať zavedenie dodatočných priamych opatrení na zamedzenie nepriaznivého cenového vývoja.